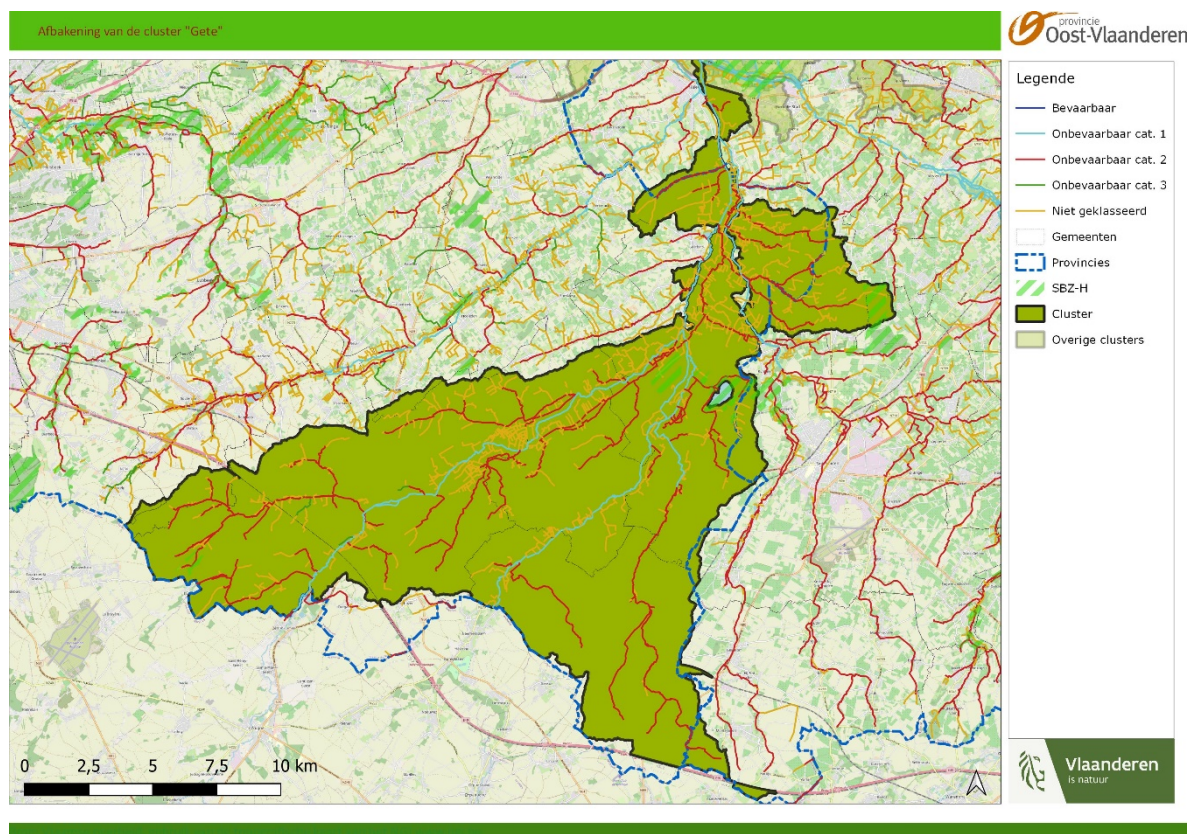

3.2.13 Kleine en Grote Gete

Situering

Deze cluster is voornamelijk gesitueerd in het zuidwesten van de provincie Vlaams-Brabant. Het noordoostelijke deel van de cluster ligt net voorbij de grens met de provincie Limburg. De cluster omvat de volledige afstroomzones van Grote Gete en Borggracht, Kleine Gete en Vloedgracht en Gete II. Rivierdonderpad werd hier in 2016 geherintroduceerd in de Waarbeek-Deysbeek.

Figuur 72: Afbakening van de cluster Kleine en Grote Gete.

De cluster is ca. 255.502 ha groot en omvat volgende afstroomzones:

Tabel 30: Situering van de cluster binnen de afstroomzones.

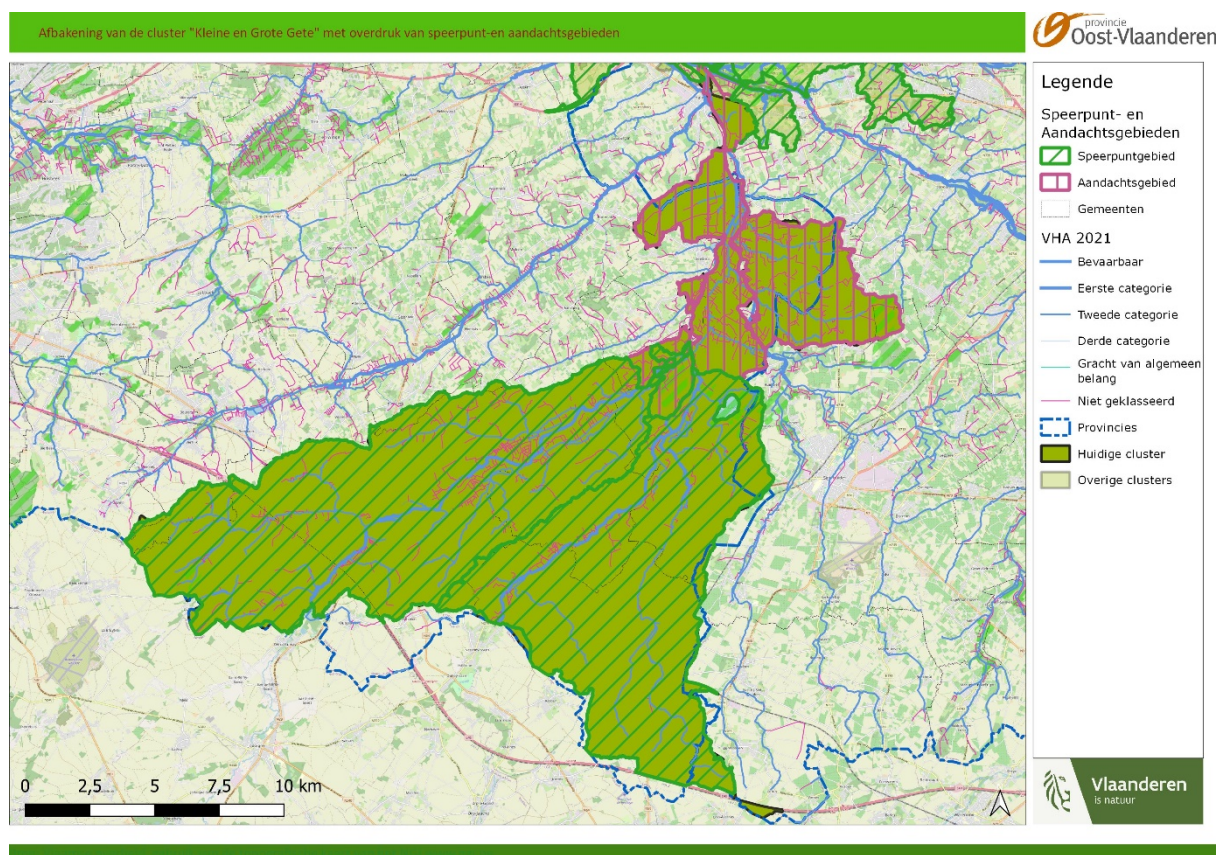
Bekken	Afstroomzone	
Demerbekken	A0_VL05_106 Afstroomzone van Gete II	Volledig
Demerbekken	A0_VL11_109 Afstroomzone van Kleine Gete + Vloedgracht	Volledig
Demerbekken	A0_VL11_107 Afstroomzone van Grote Gete + Borggracht	Volledig

De belangrijkste bestemmingscategorieën op het gewestplan binnen deze cluster zijn:

- Landbouw (ca. 124.705 ha)
- Woongebied (ca. 29.074 ha)

Ca. 2,5% van deze cluster (ca. 6.222 ha) behoort tot Vlaams Ecologisch Netwerk/ Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (VEN/IVON). Qua speciale beschermingszone in het kader van het Natura 2000-netwerk is ca. 1,8% van deze cluster (ca. 4.522 ha) habitatrichtlijngebied (SBZ-H) en ca. 0,1% van deze cluster (ca. 284 ha) vogelrichtlijngebied (SBZ-V). Van de bevaarbare waterlopen (ca 74,1 km) is ca. 43,3% (ca. 32,1 km) gelegen in VEN/IVON en/of SBZ. Van de onbevaarbare geklasseerde waterlopen (ca. 490 km) is ca. 14,8% (ca. 72,2 km) gelegen in VEN/IVON en/of SBZ.

De afstroomzones Grote Gete + Borggracht en Kleine Gete + Vloedgracht behoren tot een speerpuntgebied klasse 3. De doelstelling voor deze afstroomgebieden is om een goede ecologische toestand na 2027 te realiseren, met name van zodra natuurlijk herstel is ingetreden en mits uitvoering van acties opgenomen in stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. De afstroomzone Gete II is aangeduid als aandachtsgebied klasse 4. Hier dient een goede ecologische toestand behaald te zijn in 2033 of erna van zodra er natuurlijk herstel is ingetreden, mits uitvoering van acties opgenomen in stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 en volgende stroomgebiedbeheerplannen.

Figuur 73: Afbakening van de cluster Kleine en Grote Gete met overdruk speerpunt- en aandachtsgebieden.

Doelstellingen

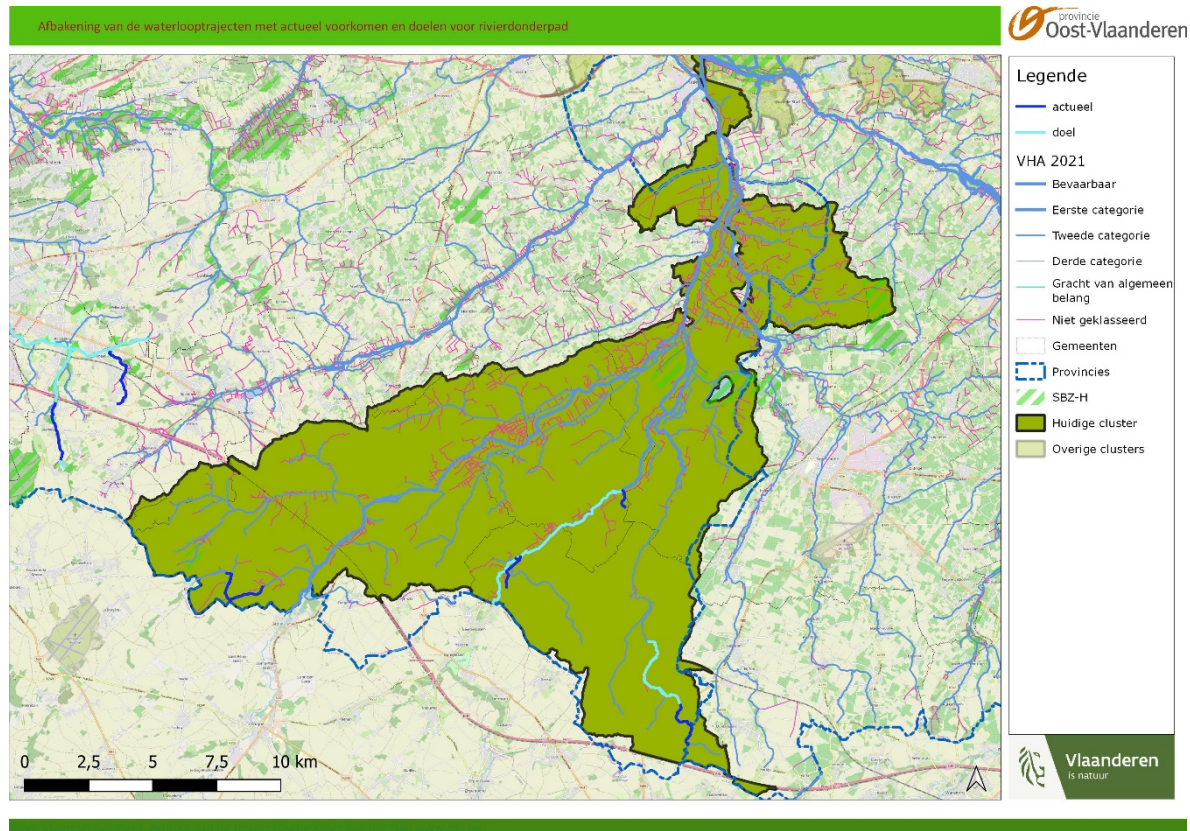
Het studiegebied overlapt voor een groot/klein deel met volgende SBZ-H gebieden:

- Bossen en kalkgraslanden van Haspengouw
- Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen

Voor beide gebieden werden geen instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor beekprik, kleine modderkruiper of rivierdonderpad.

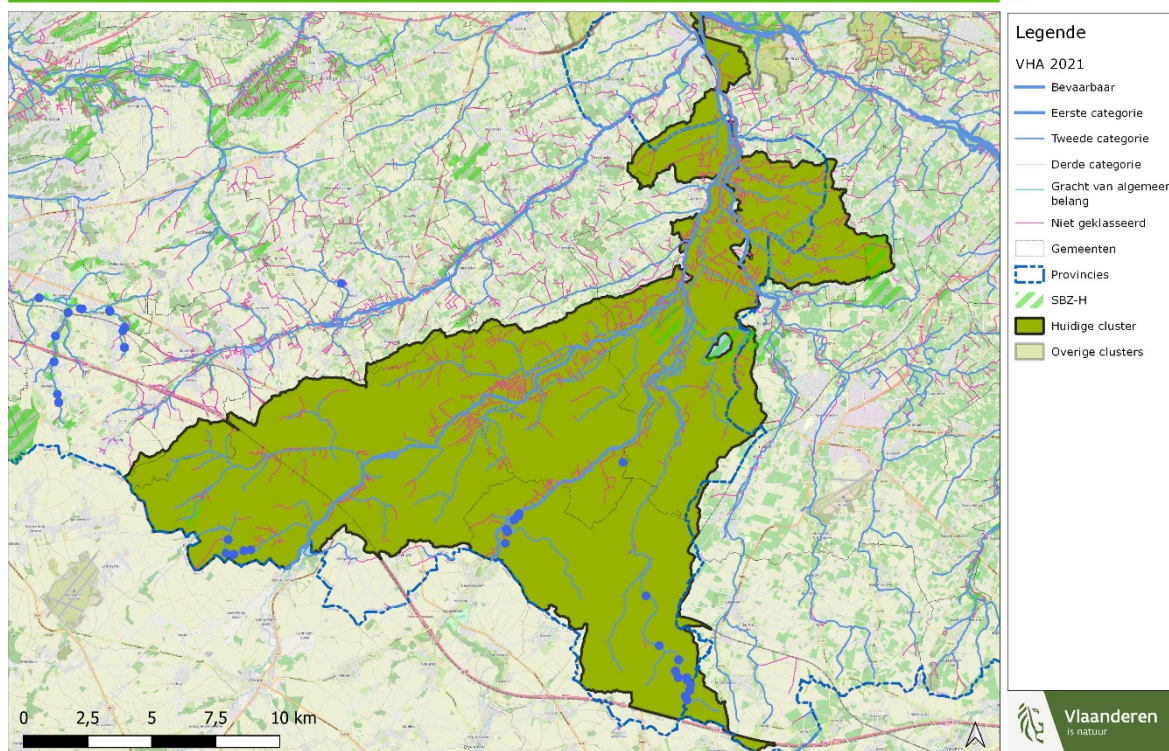
Omdat de lokale staat van instandhouding van elke populatie van een Europees beschermde soort in Vlaanderen minstens behouden moet blijven (= *stand-still*-beginsel), worden in dit soortenbeschermingsplan ook voor deze cluster doelstellingen en acties geformuleerd voor rivierdonderpad.

Op de volgende kaarten worden de waterlooptrajecten weergegeven waar rivierdonderpad voorkomt en waar de soort dient uit te breiden. Er werd visueel een onderscheid gemaakt tussen de trajecten waar de soort reeds voorkomt (=actueel) en de uitbreidingszones (=doel).

Figuur 74: Waterlooptrajecten in de cluster Kleine en Grote Gete met actueel voorkomen en uitbreidingsdoelen voor rivierdonderpad.

Rivierdonderpad is in deze cluster op verschillende locaties geherintroduceerd. Oorspronkelijk is er een restpopulatie ontdekt in de Dorpsbronbeek in Linter. Ter bescherming van deze populatie in functie van risico-spreiding werd een herintroductieprogramma opgestart in de Zevenbronnenbeek, daarna in de Schoorbroekbeek en Waarbeek-Deysbeek en vervolgens in de Dormaalbeek, stroomopwaarts van de monding van de Beek Der Zeven Bronnen. In 2021 zijn er afvissingen uitgevoerd in de Waarbeek-Deysbeek om de evolutie van deze populaties te monitoren (Nervo et al. 2021). De originele trajecten waar de rivierdonderpadden uitgezet werden, bleken nog maar een tiental exemplaren te herbergen. De grootste populatie werd enkele honderden meter stroomafwaarts gevonden in de nieuwe meander die de Waarbeek verbindt met de Kleine Gete. Uitbreidingsdoelen zijn in deze cluster opgemaakt voor de Kleine Gete, de Beek der Zeven Bronnen en de Dormaalbeek.

Figuur 75: Actuele waarnemingen van rivierdonderpad in de cluster Kleine en Grote Gete (2000-2021) (bron: INBO, VISdatabank, PCM).

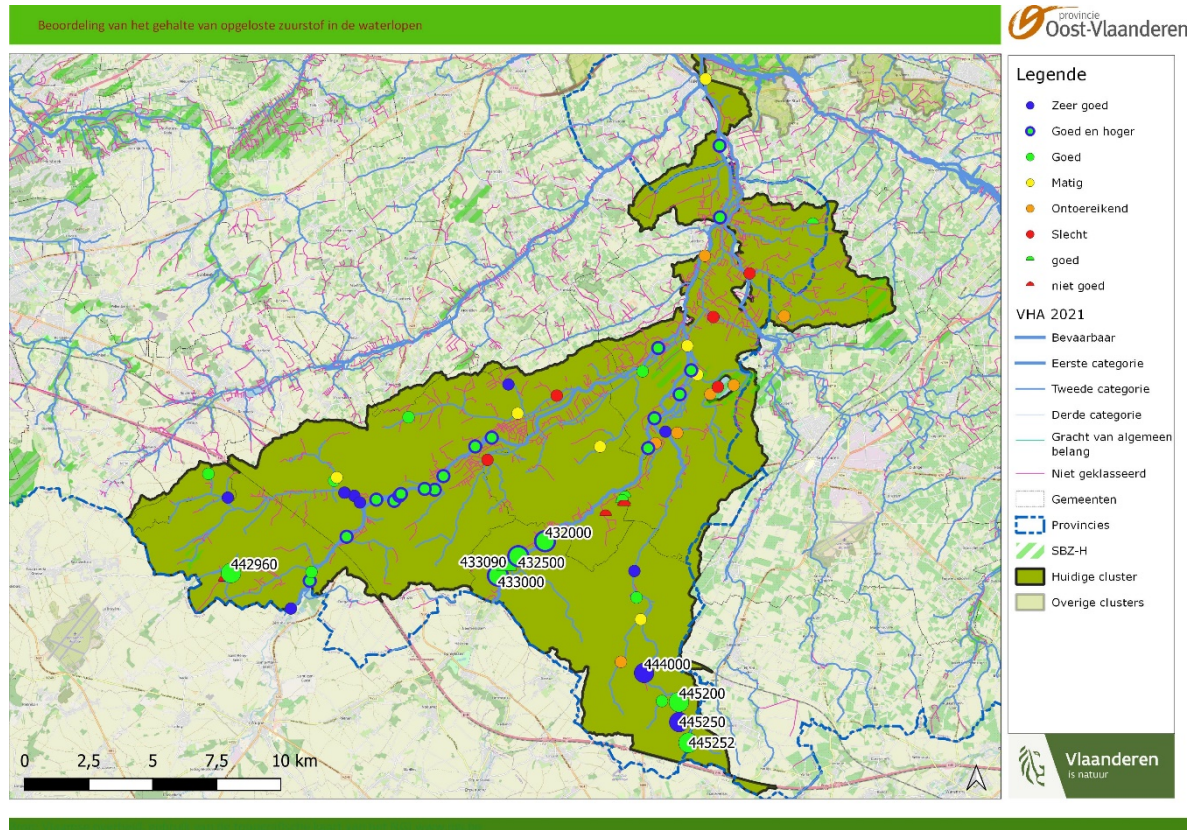
Actieplan

Het actieplan houdt rekening met bestaande programma's en actieplannen, zoals het stroomgebiedbeheerplan (SGBP) van 2022-2027. De uitvoering van deze acties in de cluster zal een relevante bijdrage leveren aan de verbetering van de staat instandhouding van rivierdonderpad.

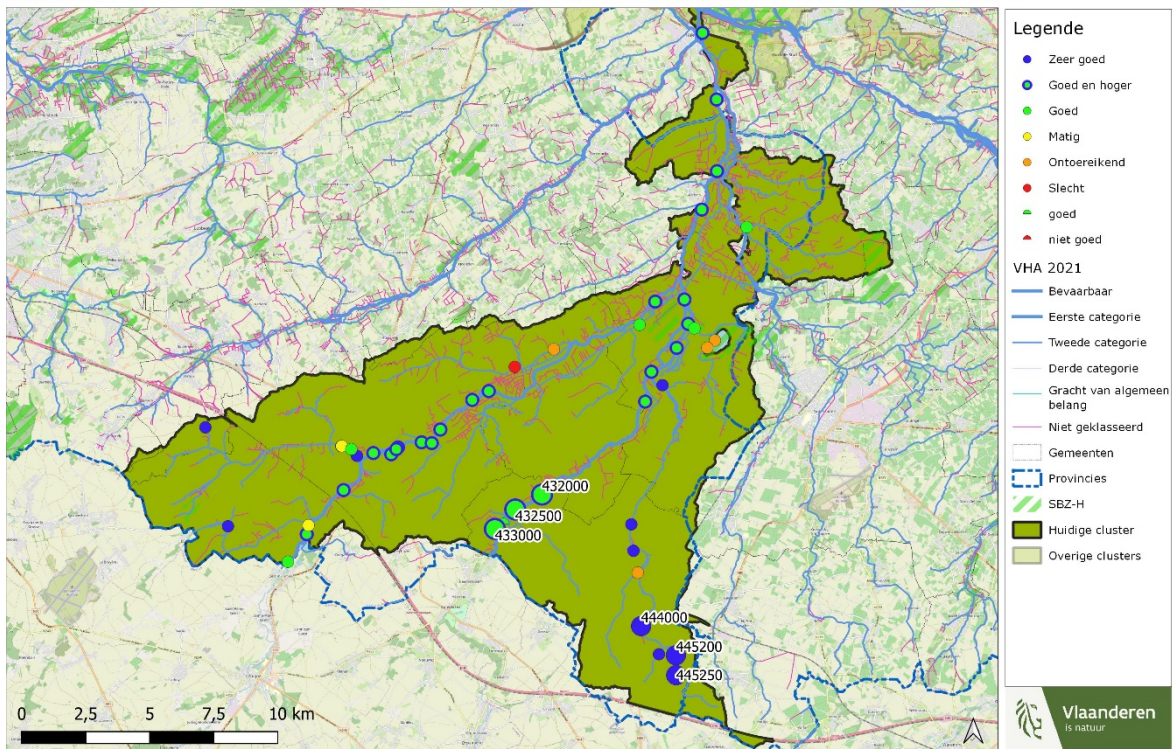
Dit soortenbeschermingsprogramma voorziet in een verdere concretisering en prioritering van deze acties en in bijkomende acties die meer focus en sturing kunnen geven om in deze cluster de Europese natuurdoelen voor rivierdonderpad te realiseren. Deze acties worden in de verschillende clusters gebundeld in 7 strategieën:

- Strategie 1: saneren van resterende puntlozingen en overstorten
- Strategie 2: aanpakken van diffuse verontreiniging
- Strategie 3: structuurherstel
- Strategie 4: wegwerken van vismigratieknelpunten
- Strategie 5: afstemmen van waterloopbeheer
- Strategie 6: beheer van invasieve exoten
- Strategie 7: herintroductie

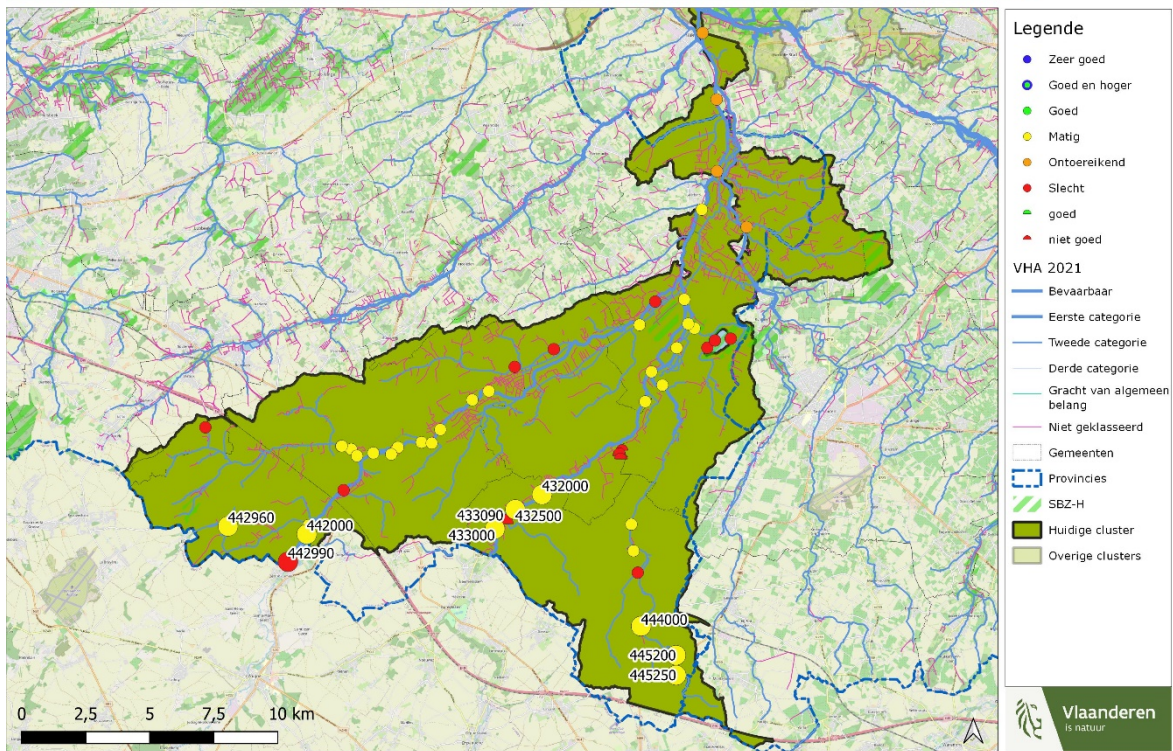
Beschrijven van acties binnen strategie 1: Saneren van resterende puntlozingen en overstorten

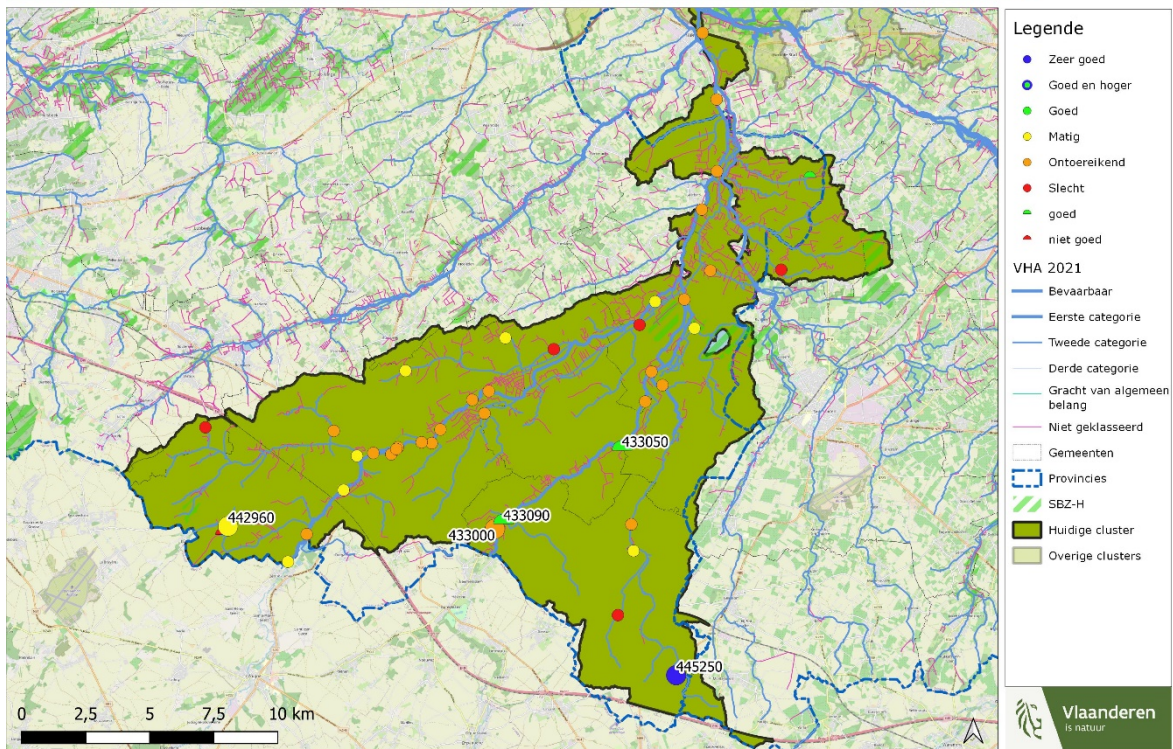
Figuur 76: Beoordeling (volgens de 10-percentiel waarde) van het gehalte opgeloste zuurstof in de waterlopen binnen de cluster. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoorten binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

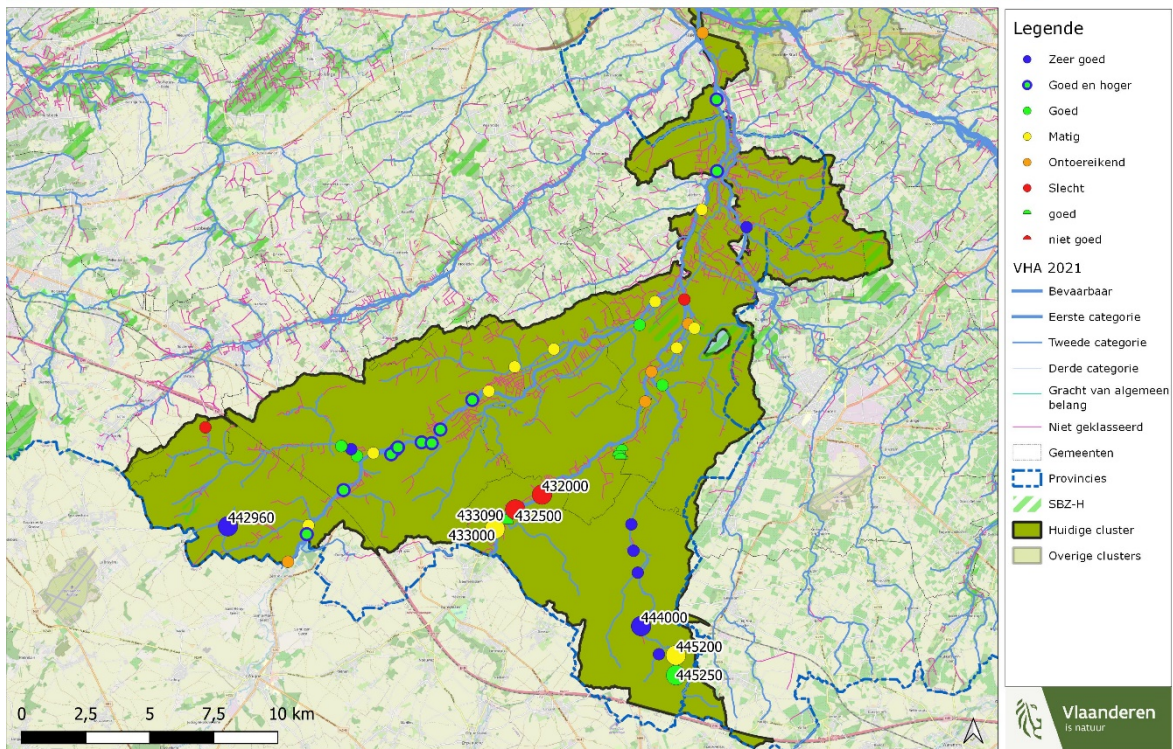
Figuur 77: Beoordeling (volgens de 90-percentiel waarde) van het gehalte biologisch zuurstofverbruik in de waterlopen binnen de cluster. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoorten binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

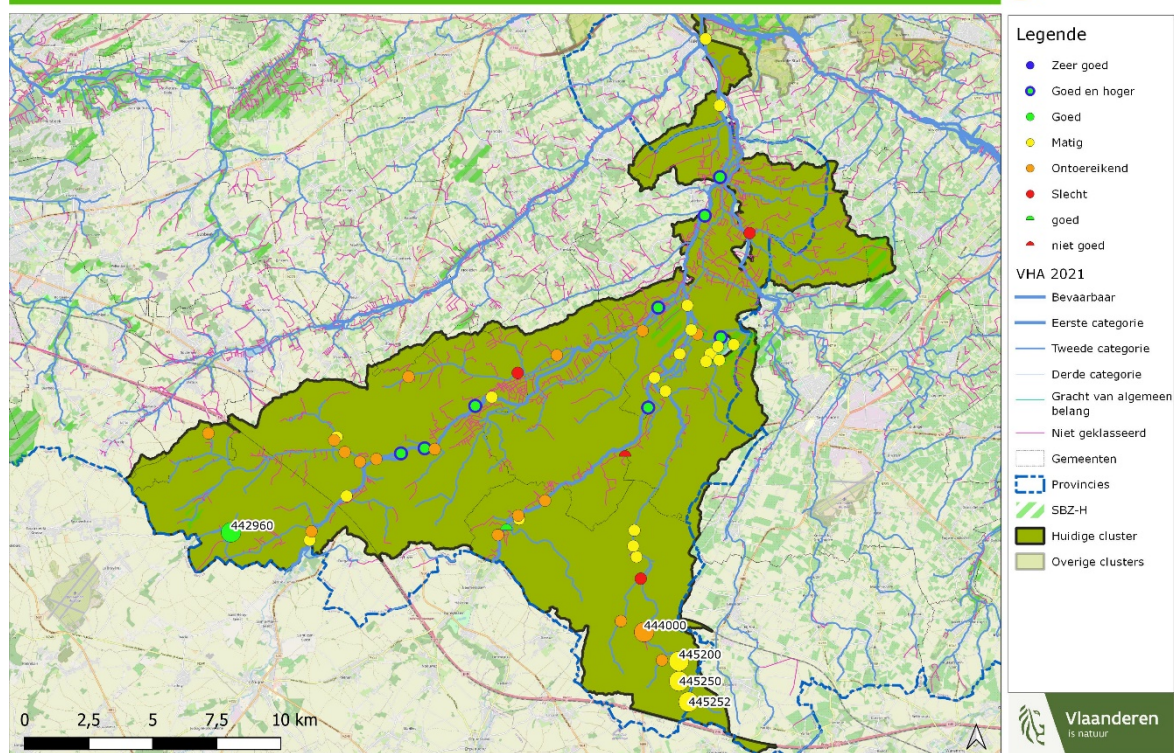
Figuur 78: Beoordeling (volgens het zomerhalfjaargemiddelde) van het gehalte totaal stikstof in de waterlopen binnen de cluster. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoorten binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

Figuur 79: Beoordeling (volgens het jaarlijks gemiddelde) van het gehalte orthofosfaat in de waterlopen binnen de cluster. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoorten binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

Figuur 80: Beoordeling (volgens de minimumwaarde) van de biologische kwaliteit in de waterlopen binnen de cluster. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoorten binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

Figuur 81: Beoordeling (volgens de 90-percentiel waarde) van het gehalte zwevende stof in de waterlopen binnen de cluster. Meetpuntcode enkel voor locaties die besproken zijn in de tekst. De besproken meetpunten zijn gelegen op de doelwaterlopen en waterlopen met actueel voorkomen van de doelsoorten binnen de periode 2016-2021 (bron: VMM).

De oppervlaktewaterkwaliteitsparameters die in dit document besproken worden zijn getoetst aan de milieukwaliteitsnormen (MKN) zoals opgesteld in VLAREM, tenzij er een Goed Ecologisch Potentieel (GEP) van toepassing is voor het waterlichaam. Indien er een GEP van toepassing is staat dit gespecificeerd in de SGBPn (tabellen van bijlage 2, hoofdstuk 3). De klassengrenzen voor de oppervlaktewaterkwaliteitswaardering zeer goed/goed, matig/ontoereikend en ontoereikend/slecht kunnen eveneens in bijlage 2 van hoofdstuk 3 gevonden worden (zowel de algemeen geldende typespecifieke normen als de GEPs per waterlichaam). De beoordeling per klasse is blauw voor zeer goed, groen voor goed, geel voor matig, oranje voor ontoereikend en rood voor slecht. Bij de Sterk Veranderde Waterlichamen (SVWL) en Kunstmatige Waterlichamen (KWL) is er geen klasse "zeer goed" maar zijn de klassen "goed" en "zeer goed" samengevoegd tot "goed en hoger" (groen).

De bekomen kwaliteitsbeoordelingen voor de fysicochemisch parameters zijn als volgt bekomen. Voor de parameter zwevende stof is de 90-percentielwaarde bepaald, voor totaal stikstof het zomerhalfjaargemiddelde, voor orthofosfaat het jaarlijks gemiddelde, voor opgeloste zuurstof de 10-percentielwaarde, voor biologisch zuurstofverbruik ook de 90-percentielwaarde en de biologische kwaliteitsparameter is gebaseerd op de minimumwaarde bekomen tijdens de analyse volgens de Multimetriche Macro-invertebraten Index (MMIF).

De besproken meetpunten zijn allen gemonitord tussen de periode 2016-2021 en situeren zich op doelwaterlopen of waterlopen met een bekende actuele aanwezigheid van beekprik, kleine modderkruiper of rivierdonderpad.

Deze cluster kent voornamelijk een aanwezigheid van rivierdonderpad in de bovenlopen en zijlopen van de Kleine Gete. Een kleine populatie is daarnaast ook aanwezig in de Schoorbroekbeek, een bovenloop van de Grote Gete. Recent zijn er op de bovenloop van de Beek Der Zeven Bronnen op verschillende locaties soms grote aantallen rivierdonderpad gevangen.

De recentste monitoring van de oppervlaktewaterkwaliteitsparameters op de Kleine Gete dateert van 2021 op meetpunt 433000. Dit meetpunt ligt binnen de afstroomzone van Kleine Gete + Vloedgracht en situeert zich aan de kruising met de Broekstraat te Landen. De waterloop heeft op dit traject de oppervlaktewatertypering 'Grote Beek' (Bg) en is aangeduid als doelwaterloop. De 10-percentielwaarde voor opgeloste zuurstof bedroeg 8,1 mg O₂/l en werd beoordeeld als 'zeer goed'. Het biologisch zuurstofverbruik kreeg dezelfde beoordeling met 4 mg O₂/l. Zwevende stof werd 'matig' beoordeeld met een 90-percentielwaarde van 83,4 mg/l. Ook het totaal stikstof werd 'matig beoordeeld met een zomerhalfjaargemiddelde waarde van 6,47 mg N/l. Orthofosfaat werd slechts 'ontoereikend' beoordeeld met een jaarlijks gemiddelde van 8,1 mg P/l. De laatste inventarisatie voor het bepalen van de MMIF dateert van 2013, deze werd toen als 'ontoereikend' beoordeeld met een minimumwaarde van 0,3. In 2016 zijn meetpunt 432500 en 432000 gemonitord op tweemaandelijks basis. Beide meetpunten situeren zich stroomafwaarts van het vorige meetpunt op het traject met oppervlaktewatertypering 'Grote Beek' (Bg) dat aangeduid is als doelwaterloop. Er is voor beide locaties geen berekening geweest van het jaarlijks gemiddelde voor orthofosfaat. Zowel opgeloste zuurstof als het biologisch zuurstofverbruik zijn op beide meetpunten als 'zeer goed' beoordeeld. Beide meetpunten hadden ook een matige beoordeling voor totaal stikstof met een zomerhalfjaargemiddelde van 6,7 mg N/l. De 90-percentielwaarde voor zwevende stof was enorm hoog met 260 mg/l op meetpunt 432500 en 245 mg/l op meetpunt 432000 en werd zodoende als 'slecht' beoordeeld. De biologische kwaliteit was voor beide locaties ook al in 2011 bepaald en werd toen als 'ontoereikend' beoordeeld.

De laatste monitoring op de Schoorbroekbeek is uitgevoerd in 2020 op meetpunt 442960. Datzelfde jaar zijn hier enkele waarnemingen gebeurd van rivierdonderpad. De Schoorbroekbeek ligt binnen de afstroomzone Grote Gete + Borggracht en heeft de oppervlaktewatertypering 'Kleine Beek' (Bk) en is aangeduid als waterloop met actuele voorkomen. Meetpunt 442960 bevindt zich op de kruising met de Nermstraat te Hoegaarden. De beoordeling van zwevende stof was hier 'zeer goed', deze voor opgeloste zuurstof 'goed'. De beoordeling voor totaal stikstof en orthofosfaat was 'matig' met 5,63 mg N/l totaal stikstof en 0,133 mg P/l. De biologische kwaliteit is hier in 2019 bepaald en werd als goed beoordeeld.

De Beek Der Zeven Bronnen is gekarteerd als waterloop met een actuele aanwezigheid van rivierdonderpad tot en met de kruising met de Steenweg op Sint-Truiden. Deze waterloop heeft de wateroppervlaktetypering 'Niet Getypeerde Rivier' (RtNt). Meetpunt 445250 en meetpunt 445200 situeren zich op dit traject. Stroomafwaarts hiervan is de Dormaalbeek gekarteerd als doelwaterloop voor rivierdonderpad tot aan het Stadspark Landen. De oppervlaktewatertypering van de dormaalbeek is 'Kleine Beek' (Bk). Meetpunt 444000 ligt op dit traject. De laatste beoordeling van de fysicochemische parameters voor dit traject dateren ondertussen van 2009. Ook hier zou een nieuwe monitoring een meerwaarde betekenen. Meetpunt 445250 is gelegen aan de kruising met de Wezerenstraat te Landen. De parameters orthofosfaat, opgeloste zuurstof en biologisch zuurstofverbruik kregen hier de beoordeling 'zeer goed' en de beoordeling 'goed' voor zwevende stof. Totaal stikstof had hier de beoordeling 'matig' met een zomerhalfjaargemiddelde van 6,11 mg N/l. De biologische kwaliteit is hier bepaald in 2009 en werd toen 'matig' beoordeeld.

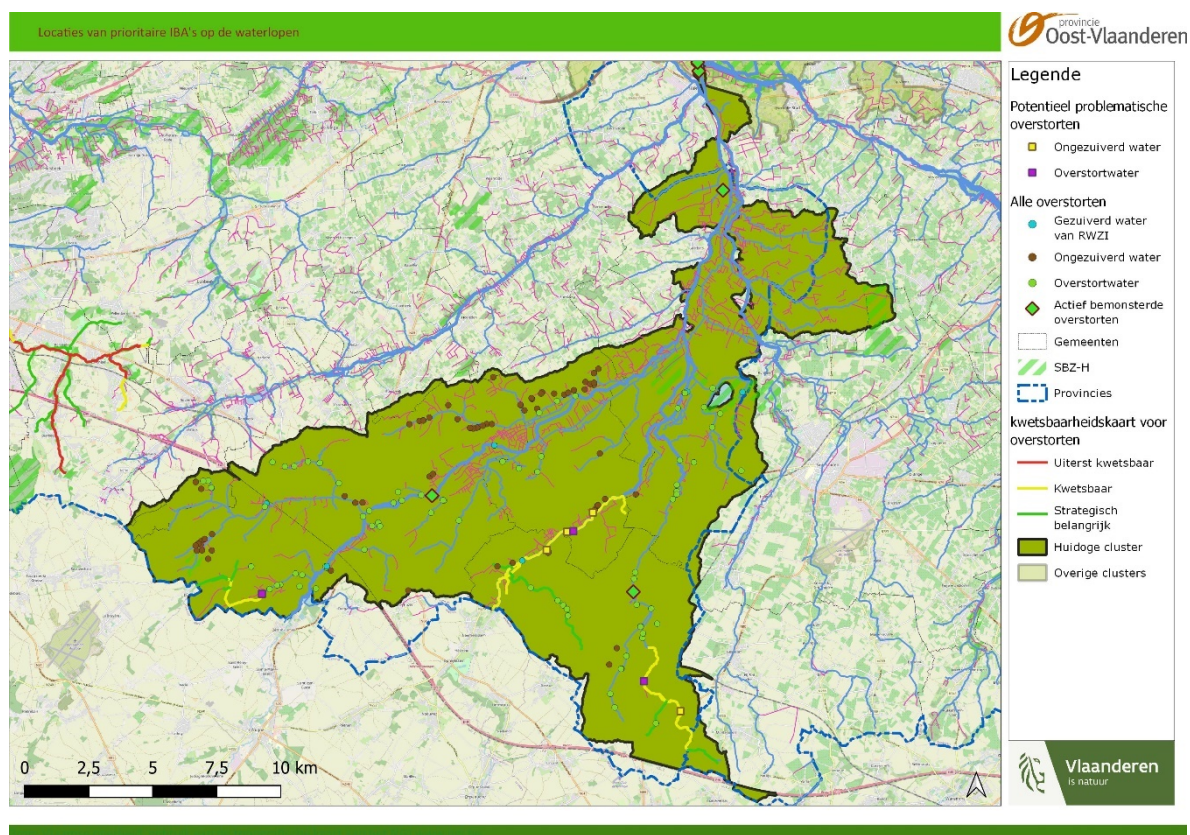
Meetpunt 445200 situeert zich aan de kruising met de Sint-Amandusstraat. De parameter biologisch zuurstofverbruik kreeg hier de beoordeling 'zeer goed'. Ook de 10-percentielwaarde voor opgeloste zuurstof was hier 'goed' beoordeeld. Zowel de 90-percentielwaarde voor zwevende stof als het zomerhalfjaargemiddelde van totaal stikstof had een beoordeling 'matig' met 69 mg/l en 6,26 mg N/l respectievelijk. De biologische kwaliteit werd bepaald in 2009 en werd toen als 'matig' beoordeeld. Meetpunt 444000 is gelegen aan de Wezerenstraat. De parameters zwevende stof, opgeloste zuurstof en biologisch zuurstofverbruik kennen hier een zeer goede score. Het gehalte totaal stikstof werd hier als matig gewaardeerd met een gemeten gehalte van 5,93 mg N/l. De biologische kwaliteit is hier ook bepaald in 2009 en was toen ontoereikend.

Actie KGG – 1.1 Saneren van de prioritaire overstorten binnen deze cluster

In deze cluster zijn 162 actieve uitlaten aanwezig van bovengemeentelijke rioleringsinfrastructuur. In Tabel 31 wordt een opdeling gemaakt in functie van type.

Tabel 31: aantal prioritaire overstorten en uitlaten in deze cluster (bron: Zonerings- en uitvoeringsplannen VMM, 2021).

Type	Aantal
Gezuiverd water van RWZI	9
Ongezuiverd water	69
Overstortwater	84
TOTAAL	162

Figuur 82: Locaties van potentieel problematische uitlaten en alle uitlaten in de cluster Kleine en Grote Gete in 2021 geprojecteerd op de ecologische kwetsbaarheidskaart overstorten (bron: VMM, Waterkwaliteitsonderbouwing).

Alle gekende actieve uitlaten dienen getoetst te worden aan de geactualiseerde ecologische kwetsbaarheidskaart van waterlopen (zie actie 1.1 van het Vlaams actieprogramma). Indien noodzakelijk dienen bijkomende maatregelen voorzien te worden in de stroomgebiedbeheerplannen of andere planningsdocumenten met betrekking tot de uitvoering van de (bovengemeentelijke) rioleringsinfrastructuur.

In deze cluster zijn er 5 actief bemonsterde overstorten aanwezig. Eén overstort ligt in de Gemeente Tienen en mondt uit in de Grote Gete. Eén is gesitueerd in de gemeente Landen aan de Dormaalbeek. Eén overstort bevindt zich naast de RWZI in Geetbets. Twee overstorten bevinden zich in Halen in de buurt van het RWZI van Halen.

Op de ecologisch kwetsbare Beek Der Zeven Bronnen en Dormaalbeek liggen nog 3 overstorten die niet actief bemonsterd worden. Van het overstort op de Beek Der Zeven Bronnen is wel bekend dat deze ongezuiverd water loost en mogelijk een ecologisch zware impact kan hebben.

Op de ecologisch strategisch belangrijke waterloop Waarbeek-Deysbeek liggen vijf overstorten. De Waarbeek-Deysbeek mondt uit in de ecologisch kwetsbare Kleine Gete waar vervolgens één overstort met gezuiverd water van de RWZI Landen-Eliksem op geloosd wordt en ook elf overstorten met ongezuiverd water aanwezig zijn.

Op de ecologisch belangrijke Schoorbroekbeek is ten laatste één overstort aanwezig.

Tabel 32: Potentieel problematische overstortpunten in de cluster Kleine en Grote Gete.

Gemeente	X-Coördinaten	Y-Coördinaten	Type	Uitlaat-nummer
Landen	196616.4628	164198.0512	Ongezuiverd water	24059_0120
Linter	197411.3222	164906.9136	Ongezuiverd water	24133_0147
Linter	197653.4156	164929.6386	Overstortwater	24133_0296
Linter	198423.3468	165658.1804	Ongezuiverd water	24133_0270
Landen	201845.96	157897.9138	Ongezuiverd water	24059_0140
Landen	200414.0101	159071.9999	Overstortwater	24059_0041

Actie KGG – 1.2 Uitvoeren van de opgedragen bovengemeentelijke en gemeentelijke rioleringsprojecten binnen deze cluster

De uitvoeringstermijn van de projecten is afhankelijk van de prioriteitsklasse (1 = 2022; 2 = 2023, 3 en 4 = 2024-2026). Voor de andere projecten is de prioriteit richtinggevend voor de uitvoering. Onderstaande rioleringsprojecten zijn opgenomen in een bovengemeentelijk optimalisatieprogramma (OP) of gemeentelijk subsidiëringsprogramma (GIP) en zijn op korte afstand (minder dan 500 meter) van het actueel of toekomstig leefgebied van rivierdonderpad gesitueerd. Deze projecten zullen normaliter binnen de planperiode van dit SBP opgestart of uitgevoerd worden.

De zuiveringsgraad binnen deze cluster varieert van goed tot zeer slecht. De gemeenten Bierbeek, Herk-de-Stad, Landen en Tienen scoren goed met een zuiveringsgraad van respectievelijk 91,61%, 81,50%, 92,64% en 84,04%. Gingelom, Halen en Hoegaarden scoren matig met een zuiveringsgraad van respectievelijk 64,85%, 79,41% en 73,47%. Geetbets en Zoutleeuw hebben een ontoereikende zuiveringsgraad met 41,31% en 54,35%, respectievelijk. Linter kent een slechte zuiveringsgraad met 22,44%. Tenslotte scoren Glabbeek en Kortenaken zeer slecht met respectievelijk 14,10% en 2,46%.

Tabel 33: De verschillende opgedragen bovengemeentelijke rioleringsprojecten binnen een straal van 500 meter van de huidige en toekomstige leefgebieden van de doelsoorten met hun desbetreffende actienummers in de SGBP 2022-2027 en hun prioriteit. (Bron: Zonerings-en uitvoeringsplannen VMM, 2021)

Actor	Projectnummer	Aantal IE's	Actienummer SGBP	GUP-prioriteit
Aquafin (In Landen)	21373A	223	7B_I_0025	2
Aquafin (In Landen)	21373B	49	7B_I_0025	2
Aquafin (In Linter)	21642	272	7B_I_0025	2
Aquafin (In Linter)	21645	196	7B_I_0025	2
Hoegaarden	B206076	85	7B_064	1
Linter	B206095A	9	7B_064	1
Linter	B208004	117	7B_064	1
Landen	B208166	131	7B_064	1
Landen	B213015	127	7B_J_0016	2
Landen	B213021	28	7B_I_0026	2
Landen	B213091	49	7B_J_0016	2
Linter	B216017	51		4

Actie KGG – 1.3 Onderzoeken van de mogelijkheden voor een versnelde uitvoering van de nog niet opgedragen GUP-projecten binnen deze cluster, die voor dit soortenbeschermingsprogramma belangrijk zijn

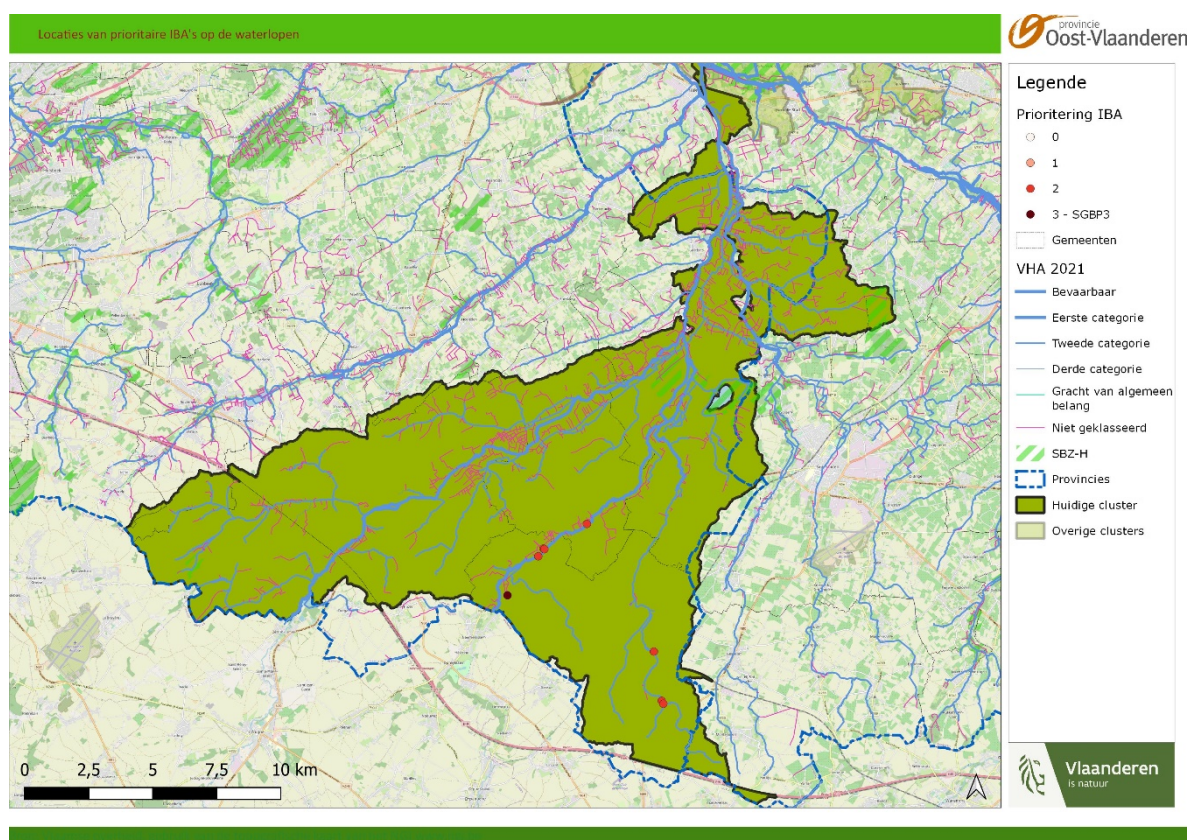
Er zal overlegd worden met de rioolbeheerders met als doelstelling de volgende gemeentelijke rioleringsprojecten, die een positief effect hebben op de kwaliteit van actueel of toekomstig leefgebied van rivierdonderpad, binnen de beschikbare middelen versneld uit te voeren (cfr actie VLA-1.4). Deze projecten werden geselecteerd omdat ze reeds opgenomen zijn in een actie van het stroomgebiedbeheerplan van de Schelde (lopend beleid) of omdat ze op korte afstand (minder dan 500 meter) van het actueel of toekomstig leefgebied van rivierdonderpad gesitueerd zijn.

Deze actie omvat het afwerken van het GUP-project die in het vorige SGBP opgenomen is. Binnen deze cluster gaat het om de volgende actie: "1 Uitvoering GUP-projecten met prioriteit 1 voor het bekken van de Demer" en de overige GUP-projecten die binnen een straal van 500 meter van de actuele-en doelwaterlopen liggen.

Tabel 34: De gebiedsdekkende uitvoeringsplannen die zich situeren binnen een straal van 500 meter van het huidige en toekomstige leefgebied van de doelsoorten. Bijgevoegd zijn de actienummers waar deze acties onder vallen volgens het stroomgebiedbeheerplannen en de prioriteit van uitvoering (1= hoogste prioriteit, 12= laagste prioriteit).

Actor	Projectnummer	Aantal IE's	Actienummer SGBP	GUP-prioriteit
Hoegaarden	GUP-24041-199	51	7B_I_0081	1
Landen	GUP-24059-299	20	7B_I_0081	1
Linter	GUP-24133-106	13	7B_I_0119	3
Linter	GUP-24133-107	50	7B_I_0119	3
Linter	GUP-24133-110	<5	7B_I_0119	9
Linter	GUP-24133-201	27	7B_I_0119	6
Linter	GUP-24133-202	10	7B_I_0119	12
Linter	GUP-24133-204	9	7B_I_0119	10
Linter	GUP-24133-205	65	7B_I_0119	4

Actie KGG – 1.4 Aanleggen van de prioritaire IBA's binnen deze cluster

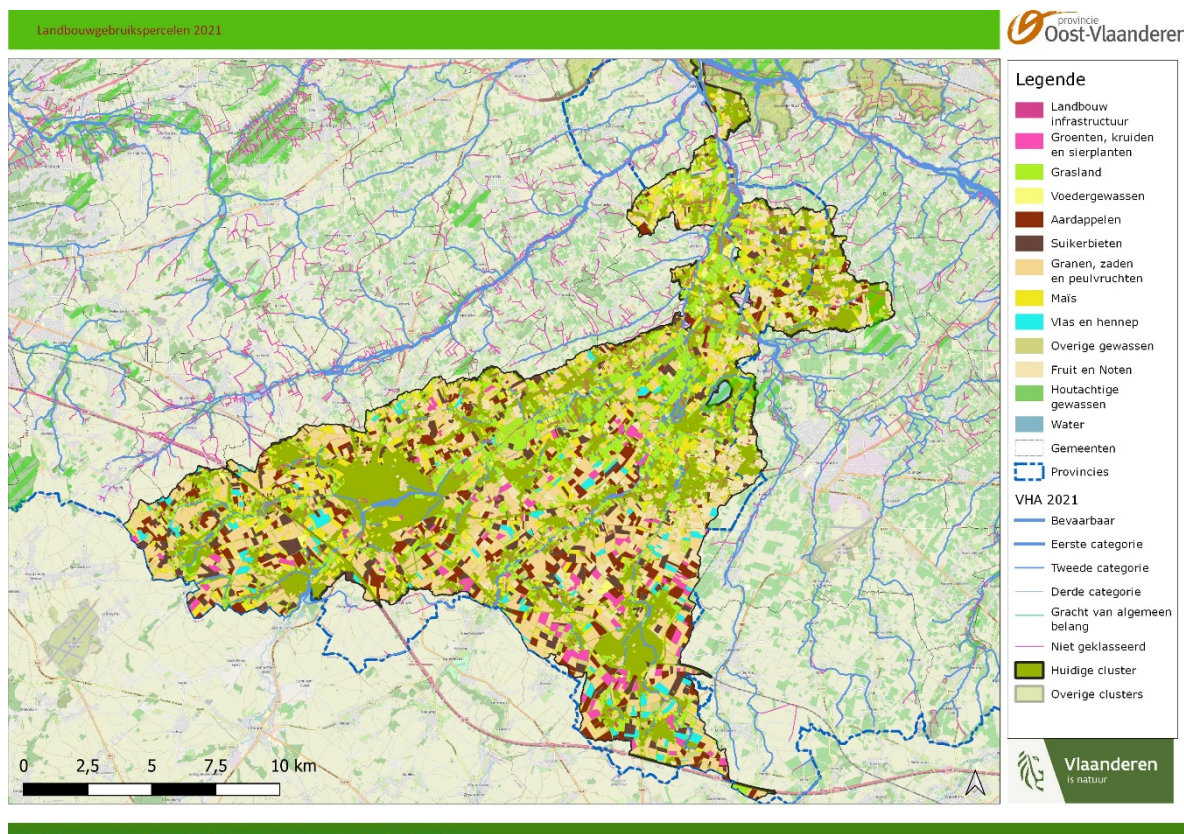
Figuur 83: Locaties van aan te leggen IBA's met hun prioritering binnen SGBP 3. (bron: VMM)

Onderstaande tabel geeft per gemeente de actieve en de geplande IBA's die binnen een strook van 100 meter langs de waterlooptrajecten met actueel voorkomen en uitbreidingsdoelen voor rivierdonderpad zijn gesitueerd. De plaatsing van deze IBA's heeft vermoedelijk een positieve impact op de waterkwaliteit van het actueel en toekomstig leefgebied van rivierdonderpad in deze cluster.

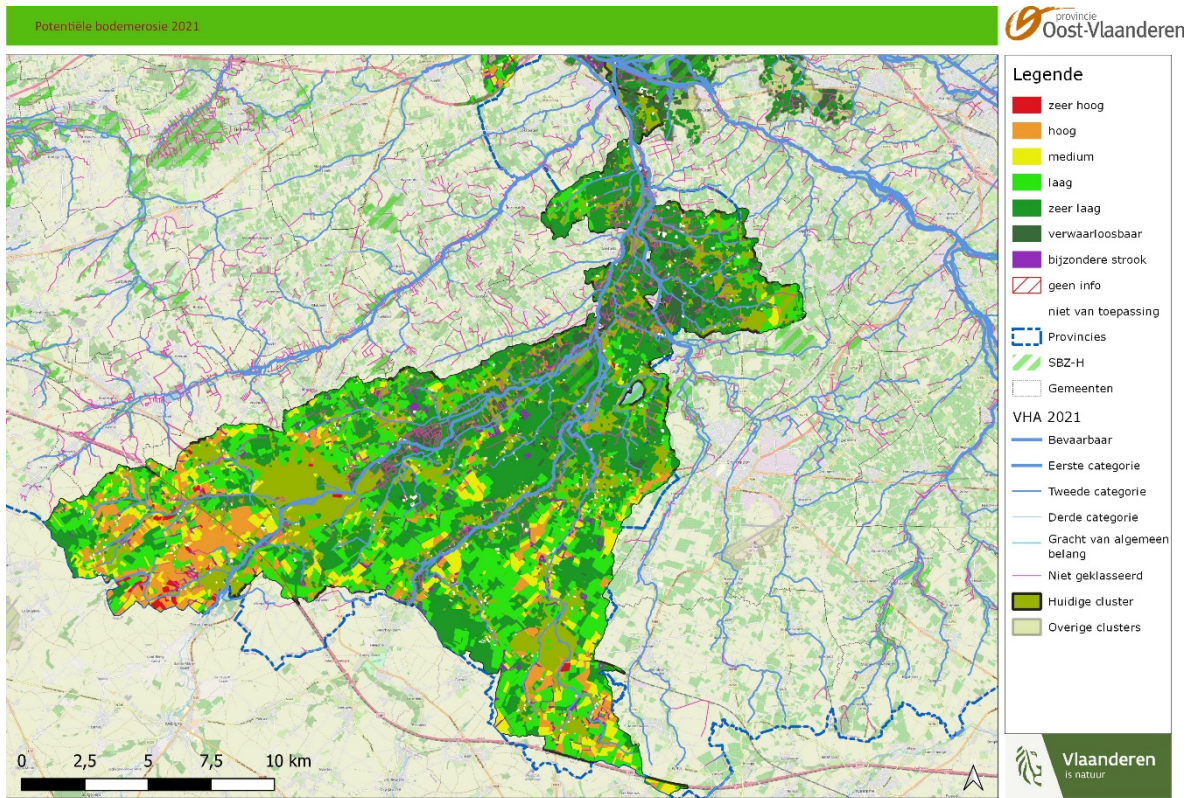
Tabel 35: Lijst van aan te leggen IBA's binnen een straal van 100 meter die al uitgevoerd of gepland zijn volgens hun prioriteit (0= laagste prioriteit, 3= hoogste prioriteit, ook al ingepland in SGBP 3 maar nog niet uitgevoerd).

Gemeente	Actief 0	Actief 1	Actief 2	Actief 3	Gepland 0	Gepland 1	Gepland 2	Gepland 3	Totaal
Landen	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Linters	0	0	0	0	0	0	6	1	7
Totaal	0	0	0	0	0	0	7	1	8

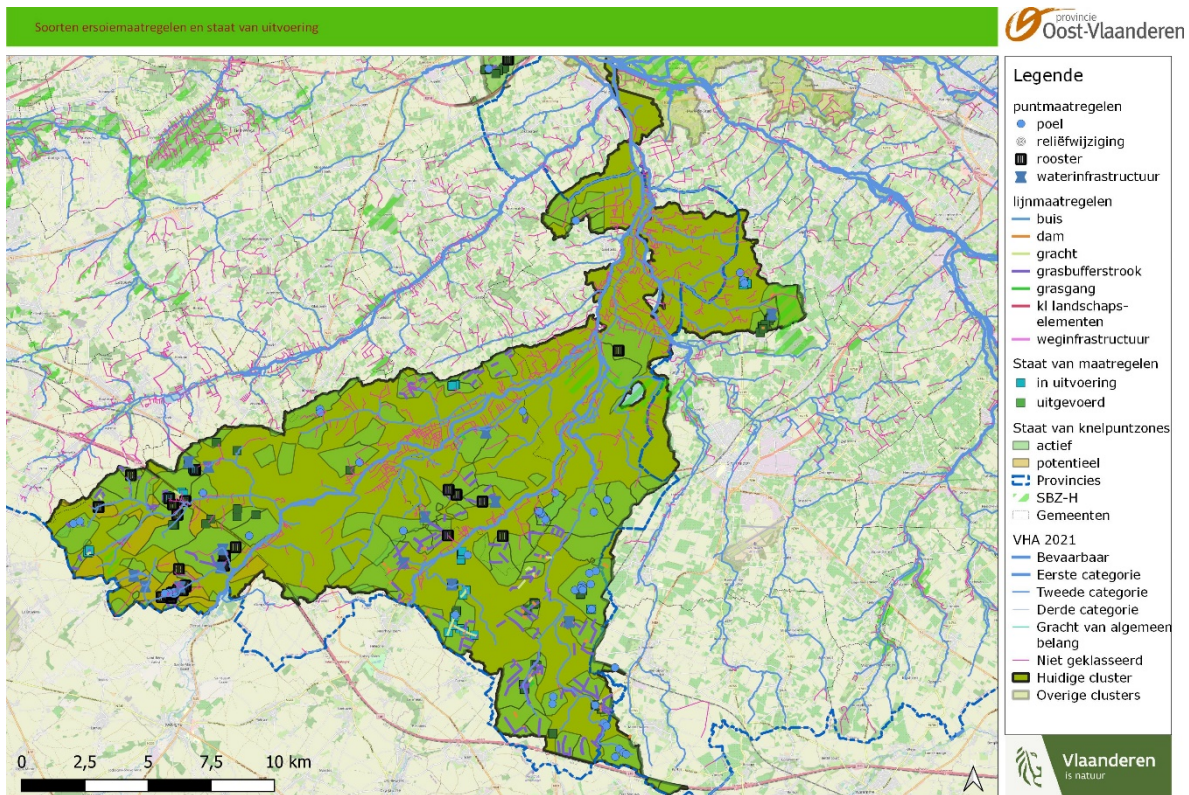
Beschrijven van acties binnen strategie 2: Aanpakken van diffuse verontreiniging

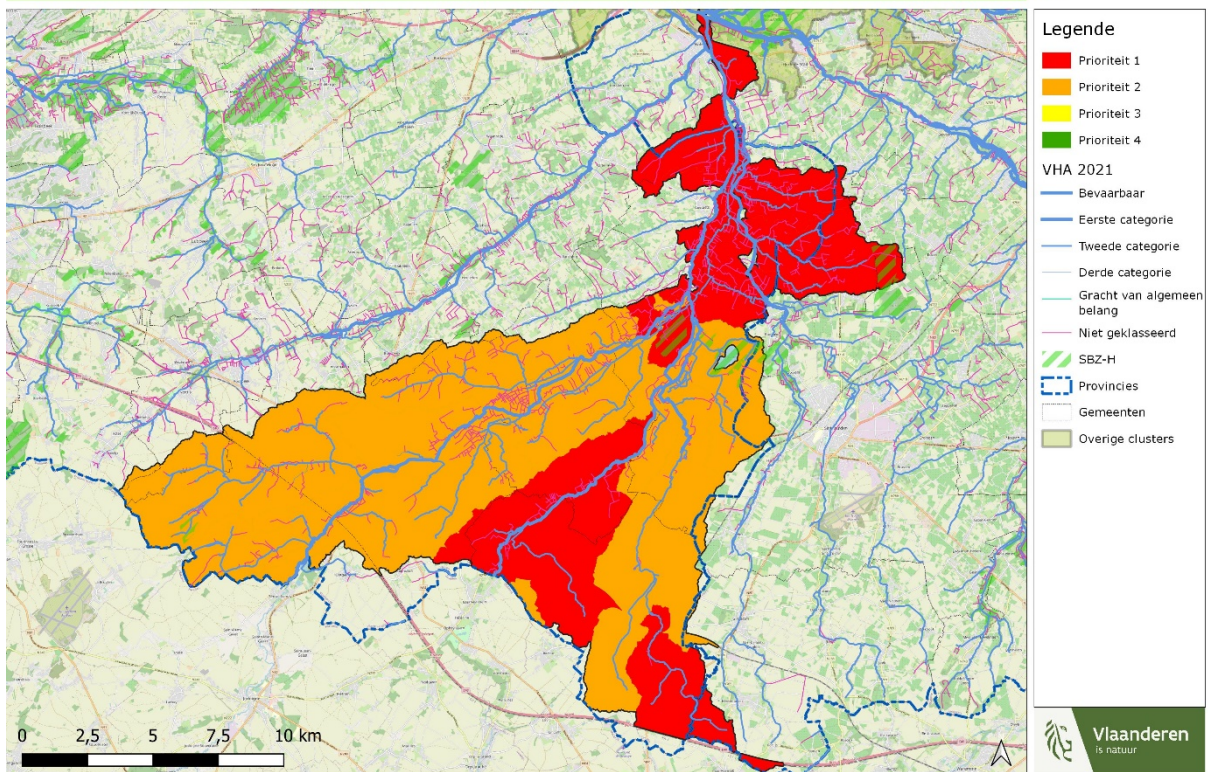
Figuur 84: Landbouwgebruik binnen de cluster Kleine en Grote Gete (bron: Landbouwgebruiksparcels, 2021).

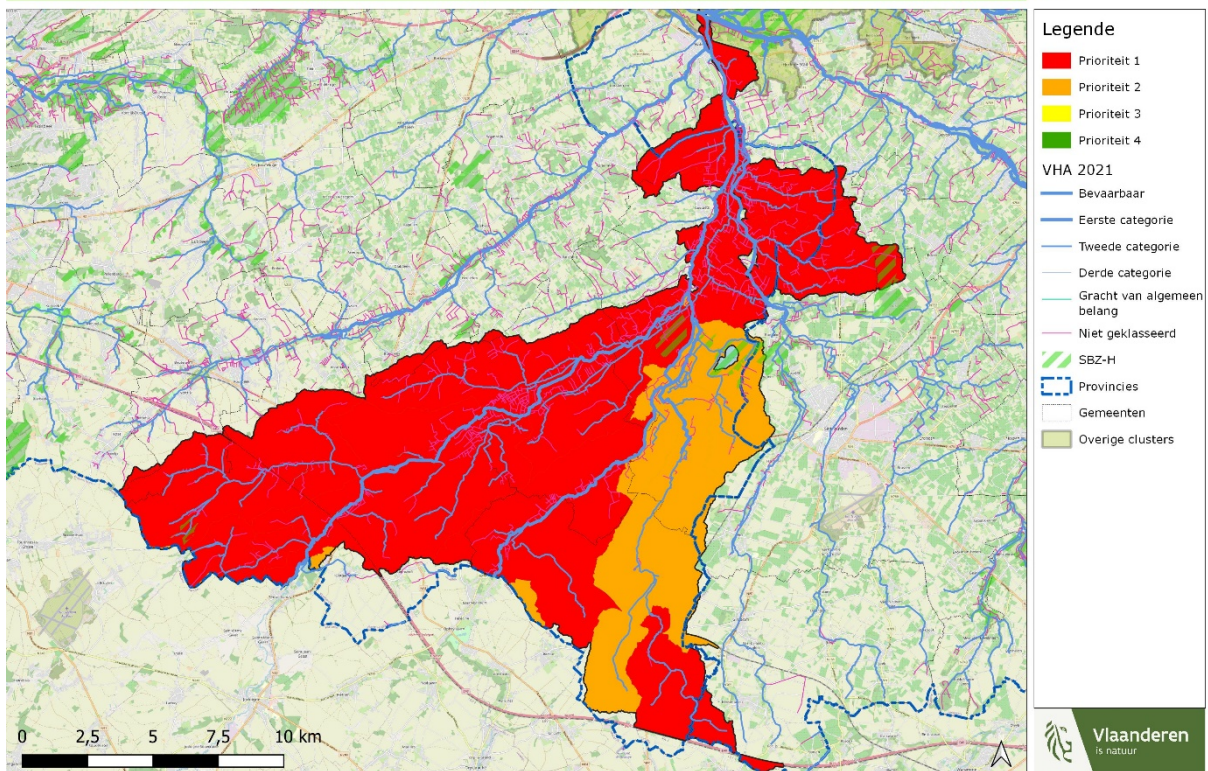
Figuur 85: Potentiële bodemerosiekaart van de cluster Kleine en Grote Gete (bron: Potentiële bodemerosiekaart, 2022).

Figuur 86: Uitgevoerde en nog uit te voeren punt- en lijn erosiemaatregelen in de cluster Kleine en Grote Gete.

Figuur 87: Prioriteringskaart voor stikstofretentie met oeverzones.

Figuur 88: Prioriteringskaart voor fosforretentie met oeverzones.

In deze cluster is ca. 175.037 ha of 68.5% in gebruik door de landbouw. Daarvan is ca. 49540 ha of 19.4% bestemd voor "granen, zaden en peulvruchten" en 34479 ha of 13.5% grasland (Landbouwgebruikspercelen, 2021).

De cluster is gelegen in de Leem- en Zandleemstreek, waar de bodems gevoelig kunnen zijn voor erosie, zeker in combinatie met het uitgesproken reliëf. De cluster bevat dan ook stukken van plangebieden van de gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen van de gemeenten Landen, Hoegaarden, Nieuwerkerken, Geetbets, Herk-de-Stad, Linter, Tienen, Zoutleeuw en Sint-Truiden.

De wenselijkheid voor oeverzones ten behoeve van stikstofopvang is binnen deze cluster zeer hoog voor het traject van de Kleine Nete en de Waarbeek tot aan de monding met de Oude Gete, de Beek Der Zeven Bronnen en de gehele afstroomzone Gete II (prioriteit 1) en hoog voor de Afstroomzone Grote Gete + Borggracht en het traject van de Dormaalbeek tot aan de grens met afstroomzone Gete II (prioriteit 2). De meerwaarde voor oeverzones in deze gebieden is het herstellen van de waterkwaliteit. De wenselijkheid voor oeverzones ten behoeve van fosforopvang is binnen deze cluster hoog voor de Dormaalbeek tot de grens van afstroomzone Gete II (prioriteit 2) en zeer hoog voor het de afstroomzone Grote Gete + Borggracht, afstroomzone Gete II en de Beek Der Zeven Bronnen (prioriteit 1). De meerwaarde voor oeverzones in deze gebieden is het herstellen van de waterkwaliteit.

Reductiedoelen per waterlichaam (ontwerp SGBP3)

De reductiedoelen uit de SGBP 2022-2027 voor bepaalde waterlichamen kunnen zowel als onderdeel van strategie 1 als van strategie 2 gezien worden. Binnen de cluster "Kleine en Grote Gete" vinden we voor de oppervlaktewaterlichamen "Gete II", "Grote Gete + Broggracht", "Kleine Gete + Vloedgracht" reductiedoelen terug (zie tabel). De oppervlaktewaterlichamen "Gete II" en "Grote Gete + Broggracht" zijn geen waterlopen waar de vooropgestelde soorten actueel voorkomen, als doelloop aangegeven zijn of waar actuele waarnemingen gekend zijn. De uitvoering van de reductiedoelen zal wel voor een algemeen positief effect zorgen binnen de cluster. Een stuk van het oppervlaktewaterlichaam "Kleine Gete + Vloedgracht" (bovenloop tussen Ardevoorstraat (Landen) en Oude Dorpsstraat (Linter)) is wel aangegeven als doelloop voor rivierdonderpad. Voor het oppervlaktewaterlichaam "Kleine Gete + Vloedgracht" wordt er een reductie van 100% vooropgesteld en krijgt deze prioritering 3 toegewezen. Uitvoeren van de reductiedoelen zal hier dus een rechtstreeks positief effect hebben voor de soort.

Tabel 36: reductiedoelen voor stikstof en fosfaat per oppervlaktewaterlichamen

OWL-code	Oppervlakte waterlichaam	Gebiedsgerichte prioritering	Plandoelstelling SGBP3 (%)	Netto Emissie (kg N)	Reductiedoel N (kg)	Reductiedoel tov Emissie (%)	Plandoelstelling N (kg)	bijdrage huishoudens N (%)	bijdrage landbouw N (%)	bijdrage bedrijven & dienst en N (%)	bijdrage depositie N (%)
VL05_106	GETE II	4	50%	99.156	49.479	50%	24.739	19%	69%	0%	12%
VL11_107	GROTE GETE + BORGGRACHT	3	100%	222.906	36.510	16%	36.510	26%	53%	8%	13%
VL11_109	KLEINE GETE + VLOEDGRACHT	3	100%	151.202	39.378	26%	39.378	18%	68%	2%	12%

OWL-code	Opper vlakte waterlichaam	Gebiedsgerichte prioritering	Plandoelstelling SGBP3 (%)	Netto Emissie (kg P)	Reductiedoel P (kg)	Reductiedoel tov Emissie (%)	Plandoelstelling P (kg)	bijdrage huishoudens P (%)	bijdrage landbouw P (%)	bijdrage bedrijven & diensten P (%)
VL05_106	GETE II	4	50%	4.321	3.623	84%	1.812	57%	42%	1%
VL11_107	GROTE GETE + BORGGRACHT	3	100%	14.476	10.388	72%	10.388	50%	38%	11%
VL11_109	KLEINE GETE + VLOEDGRACHT	3	100%	6.196	4.005	65%	4.005	56%	40%	4%

Actie KGG – 2.1 Beek- en valleierstel voor het afstroomgebied van de Kleine Gete, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027 : 4B_B_0305
- Zie ook actie 1.5
- Deze actie omvat ondermeer de deelprojecten:

(1) Kwaliteitsbronnen (demoproject Water-Land-Schap): het herinrichten van bron- en kwelgebieden tot kwaliteitsbronnen (beschermingszone zonder bemesting en bestrijding), het verbeteren van waterkwaliteit en waterzuivering, het herstellen en optimaliseren van de structuurkwaliteit van de waterlopen, het uittesten van droogte tolerante of aangepaste teelten met positieve impact op stikstof- en watercyclus, het bereiken van natuurdoelstellingen en het verhogen van biodiversiteit in akkerbouwgebied, met oog voor de koesterburen en de rivierdonderpad als beschermde relictpopulatie, het bestrijden van erosieproblemen, het samenwerken met landbouwers, het ontwikkelen van recreatie en natuureducatie, het informeren en sensibiliseren rond waterproblematieken. Het project focust zich op het gebied van de Dorpsbronbeek (Linter – Kleine Gete) maar is herhaalbaar op andere brongebieden zoals de Sint-Odulphusbeek (Zoutleeuw – Kleine Gete), de Sint-Genovabeek (Tienen – Grote Gete), de Sint-Pietersbron (Landen – Kleine Gete)

(2) Bovengemeentelijk Hemelwaterplan (hele afstroomgebied): het analyseren van knelpunten, het definiëren van gerichte maatregelen en het opmaken van een plan 'Ruimte voor water', van bron tot monding, mbt waterinfiltratie, ontharding, zuivering, buffering, groenblauwe netwerken, enz.

(3) Landbouwers Koolstofbouwers (klimaatproject VL): het optimaliseren van koolstofcaptatie op landbouwpercelen via het aanpassen van landbouwpraktijken en het uittesten van alternatieve teelten. De percelen worden gekozen met het oog voor diverse contexten (bodemstructuur, reliëf, erosiegevoeligheid, locatie op de leemplateaus maar ook in de vallei).

(4) Zevenbronnenbeekvallei (LIP Water-Land-Schap): aanpak van erosieproblemen en sedimenttransport tot aan de bronnen, aanleg bufferbekken en beschermingszone mbt het versterken van groenblauwe netwerken en het integraal aanpakken van bron tot monding

- OWL code en naam: VL11_109 KLEINE GETE + VLOEDGRACHT

Actie KGG – 2.2 Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in het afstroomgebied van de Mene en de Schoorbroekbeek

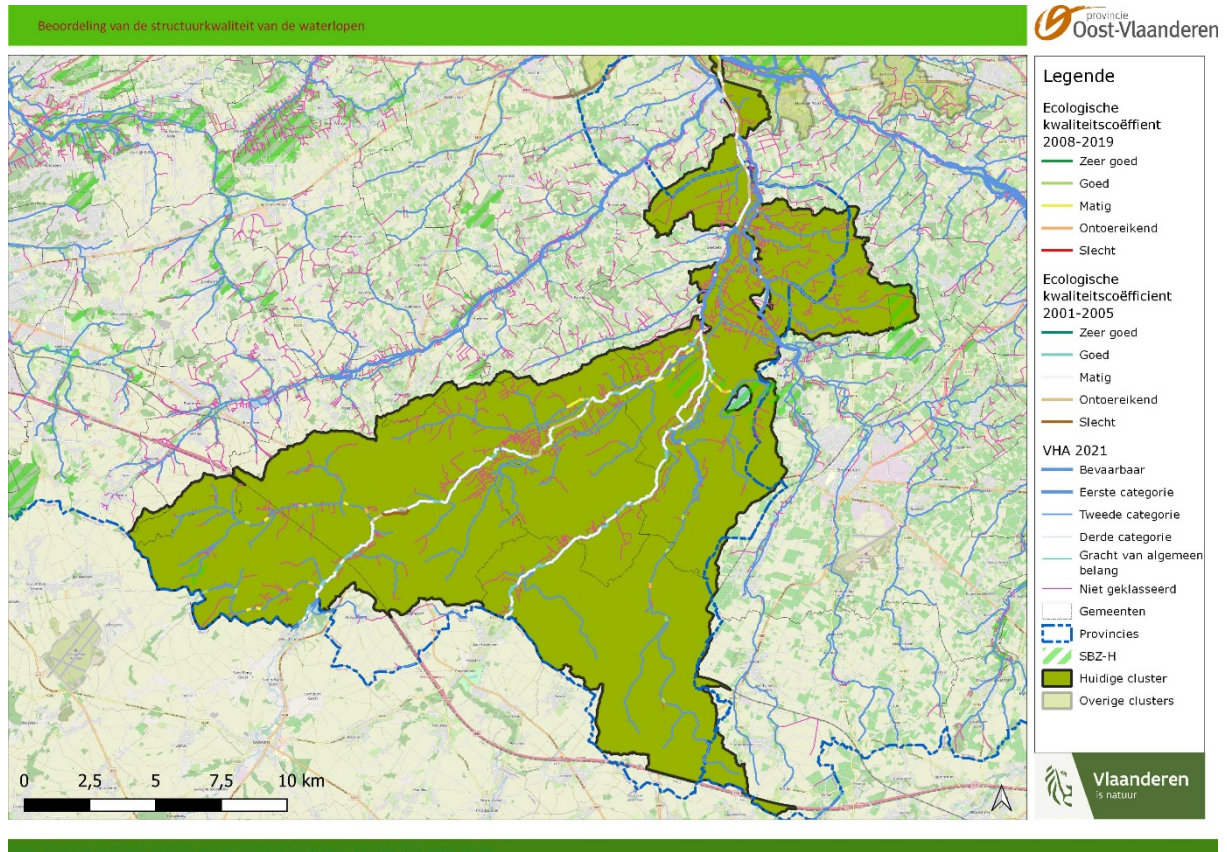
- SGBP 2022-2027 : 8B_A_0145
- Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen die gesubsidieerd worden via Erosiebesluit (uitvoeren concrete erosiebestrijdingswerken, aanwerving erosiecoördinatoren en opmaak gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen) en via Beheerovereenkomsten erosiebestrijding.
- OWL code en naam: L111_419 SCHOORBROEKBEEK en L107_418 MENE

Actie KGG – 2.3 Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in het afstroomgebied van de St-Odulphusbeek, de Dormaalbeek en de Kleine Gete + Vloedgracht

- SGBP 2022-2027 : 8B_A_0150
- Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen die gesubsidieerd worden via Erosiebesluit (uitvoeren concrete erosiebestrijdingswerken, aanwerving erosiecoördinatoren en opmaak gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen) en via Beheerovereenkomsten erosiebestrijding.
- OWL code en naam: VL11_109 KLEINE GETE + VLOEDGRACHT, L107_431 ST-ODULPHUSBEEK en L107_432 DORMAALBEEK

Beschrijven van acties binnen strategie 3: Structuurherstel

Onderstaande kaart (Figuur 89) geeft de beoordeling van de structuurkwaliteit van de waterlopen binnen deze cluster aan de hand van de ecologische kwaliteitscoëfficiënt hydromorfologie. Op de kaart worden de resultaten van twee onderzoekscycli weergegeven. De meest recente werd uitgevoerd in de periode 2008-2019 op relatief korte trajecten binnen het meetnet hydromorfologie. De oudere bevat data van ecologische inventarisaties tussen 2001 en 2005 waarbij volledige waterlopen werden afgestapt.

Figuur 89: Beoordeling van de structuurkwaliteit van de waterlopen binnen de cluster Kleine en Grote Gete (bronnen: meetnet hydromorfologie VMM).

De Kleine Gete, Vloedgracht, Dormaalbeek, 's Hertogengracht, Grote Gete, Borggracht, Genovevabeek, Schoorbroekbeek, Mene, Gete I en II, Grondbeek en Sint-Odulphusbeek werden over het algemeen als "matig" beoordeeld. De overige waterlopen in deze cluster werden niet beoordeeld. Er zijn echter grote verschillen tussen de trajecten onderling op één en dezelfde waterloop. Hieronder zullen de doelwaterlopen en de waterlopen met actueel voorkomen (rivierdonderpad) meer in detail besproken worden.

De Deysbeek en Waarbeek werden niet beoordeeld op vlak van hydromorfologie, maar monden uit in de Kleine Gete in de nabijheid van een aantal trajecten die in de oudere cyclus (2001-2005) als hydromorfologisch goed werden beoordeeld. Het stroomopwaartse deel van de Kleine Gete is een doelloop tot aan de monding van de Dorpbronbeek. Het merendeel van dit deel van de waterloop werd als "matige structuurkwaliteit" ingekleurd, maar zoals gemeld zijn er kortere trajecten met goede structuurkwaliteit en één traject bij de kruising van de Sint-Truidensesteenweg waar de hydromorfologie ontoereikend is (beoordeling in 2004).

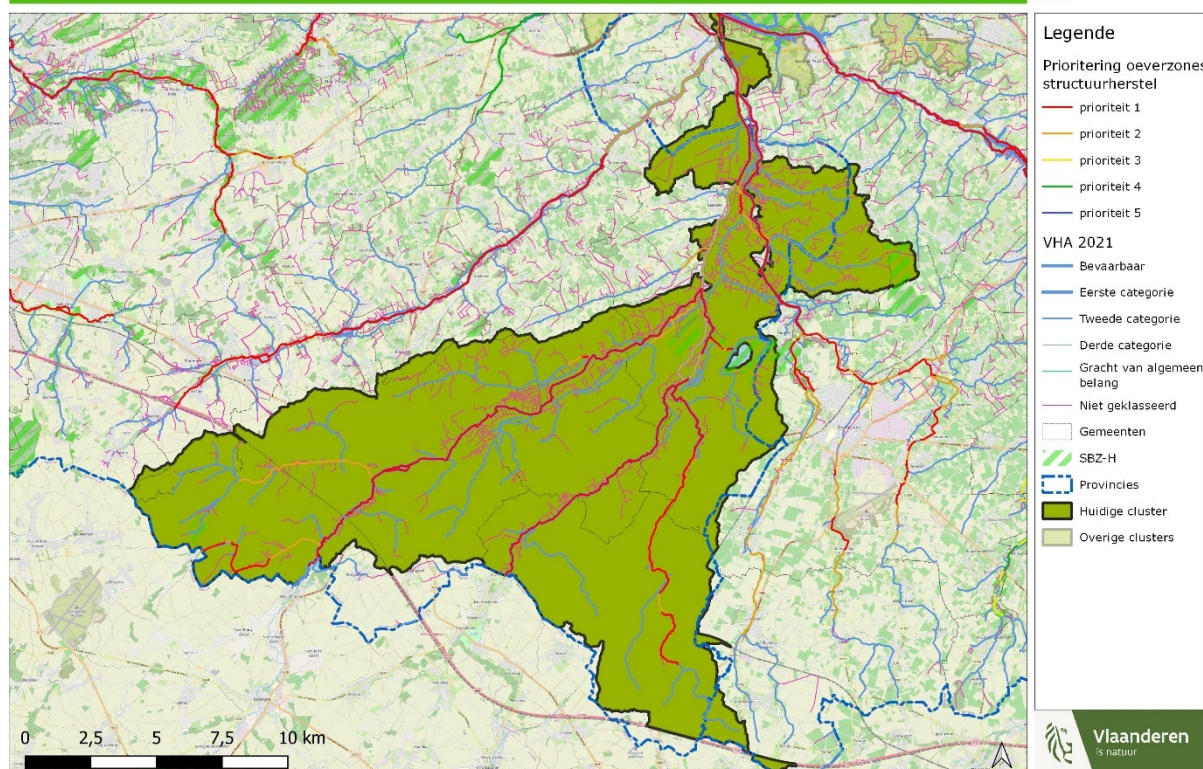
Op de Dormaalbeek die voor een groot deel is ingekleurd als doelwaterloop voor rivierdonderpad, werd in 2009 een kort traject stroomop van de monding van de Sint-Pietersbron als goed beoordeeld.

In het deel van de Schoorbroekbeek met actueel voorkomen werden drie korte trajecten beoordeeld. Tussen de monding van Schoorbeek en Blotenbergbeek werd een traject in 2012 als goed beoordeeld. Verder stroomafwaarts werden trajecten HM10419.030 en TR442960.2 als matig beoordeeld.

Met uitzondering van de Beek der Zeven Bronnen en het stuk van de Dormaalbeek stroomop van de monding van voornoemde, werden de doellopen binnen deze cluster ook een prioriteitsklasse toegewezen voor structuurherstel met oeverzones (Figuur 90). Ze kregen allemaal prioriteit 1. Hierbij wordt volgende conceptuele definitie gebruikt: *“Een oeverzone is de overgangszone tussen land en water waar maatregelen worden getroffen voor het integraal herstellen en beschermen van waterlichamen en het groenblauwe netwerk.”* (bron: Syntheserapport oeverzones via pers. comm. Stijn Van Onsem, VMM). Dankzij hun multifunctionele karakter en de grote noden op het terrein in Vlaanderen kunnen oeverzones overall een meerwaarde bieden. Er is echter wel een gradatie in wenselijkheid van functies en prioriteit die kan worden weergegeven op basis van een aantal deelmaatlaten. Deze zijn:

- 10) Het reductiedoel of de normafwijking
- 11) Het ambitieniveau – hierbij worden onder andere het soortenbeschermingsplan en de doelenkaarten voor beekprik, kleine modderkruiper en rivierdonderpad in acht genomen.
- 12) De omgevingsdruk (nog in ontwikkeling voor structuurherstel).

De voorlopige prioriteringskaart (Figuur 90) die in dit soortenbeschermingsplan wordt besproken is dus enkel gebaseerd op de eerste twee deelmaatlaten en dit voor de doelenkaarten vóór de aanpassingen die gebeurden in het kader van dit soortenbeschermingsplan. Het resultaat moet dus nog met de nodige voorzichtigheid beoordeeld worden. De precieze locatie en ontwerp van de respectievelijke oeverzones is steeds maatwerk en dient afgestemd te worden op de andere functies. Binnen de aangeduide prioriteitenzones moet dus nog gezocht worden naar de locaties waarop een oeverzone het meest wenselijk is om de structuurkwaliteit te verbeteren en/of te beschermen. Hierbij is prioriteit 1 de hoogste prioriteit.

Figuur 90: Prioriteringskaart voor structuurherstel met oeverzones binnen de cluster Kleine en Grote Gete.

Binnen deze cluster zijn er al diverse acties ter verbetering van de structuurkwaliteit opgenomen in het bekken-specifieke deel (Demerbekken) van het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde 2022-2027. De uitvoering of minstens de opstart is voorzien tegen 2027.

In geval van verhoging van de waterpeilen mag er geen significant negatief effect zijn op omliggende landbouwpercelen. Wanneer dit wel zo is, moet onderzocht worden of er een flankerend beleid voor landbouw gevoerd kan worden. De impact wordt dan vooraf bepaald in een hydrologische studie.

Het is aangeraden om elke maatregel die getroffen wordt op de doellopen of lopen met actueel voorkomen, te toetsen aan de vereisten voor de drie vissoorten in dit soortenbeschermingsplan, ook als die soorten niet het hoofdoel zijn van de maatregel. Dit om potentiële negatieve impact te vermijden.

Actie KGG - 3.1 Beek- en valleierstel voor het afstroomgebied van de Dormaalbeek, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0299
- Zie ook Actie KGG 4.9
- Deelacties van deze actie worden verder uitgewerkt in het kader van het integraal project Getes-Melsterbeek. (De Melsterbeek zelf behoort niet tot deze cluster.) Tot de scope van deze actie horen onder andere maatregelen omtrent creatie van oeverzones en het verder herstel natuurlijke waterbergingscapaciteit.
- OWL code en naam: L107_432 Dormaalbeek

Actie KGG - 3.2 Beek- en valleierstel voor het afstroomgebied van de Dormaalbeek, 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0300
- Zie ook Actie KGG 4.6
- Dit betreft onder andere de deelactie rond structuurherstel in Attenhoven (Landen).
- Deelacties van deze actie worden verder uitgewerkt in het kader van het integraal project Getes-Melsterbeek. Tot de scope van deze actie horen onder andere maatregelen omtrent creatie van oeverzones en het verder herstel natuurlijke waterbergingscapaciteit.
- OWL code en naam: L107_432 Dormaalbeek

Actie KGG - 3.3 Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Kleine Gete, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027 : 4B_B_0305
- Zie ook Acties KGG 2.1 en 4.7
- Deze actie omvat onder meer de deelprojecten
 - Kwaliteitsbronnen (demoproject Water-Land-Schap) met onder andere het herinrichten van bron- en kwelgebieden tot kwaliteitsbronnen (beschermingszone zonder bemesting en bestrijding), het herstellen en optimaliseren van de structuurkwaliteit van de waterlopen, met oog voor de koesterburen en de rivierdonderpad als beschermde relictpopulatie, ... Het project focust zich op het gebied van de Dorpsbronbeek (Linter – Kleine Gete) maar is herhaalbaar op andere brongebieden zoals de Sint-Odolphusbeek (Zoutleeuw – Kleine Gete), de Sint-Genovevabeek (Tienen – Grote Gete), de Sint-Pietersbron (Landen – Kleine Gete).
 - Molenbeekvallei (Gobelin-studiecase): pilootproject met het opmaken van een visie voor de vallei met onder andere beekstructuurherstel.
 - Dormaalbeekvallei (Leader - onder voorbehoud van goedkeuring): onder andere het aankopen van een perceel van +/- 1ha langs de oever met mogelijkheid om rond beekstructuur en waterberging te werken.
- Tot de scope van deze actie horen onder andere maatregelen inzake creatie van oeverzones.
- OWL code en naam: VL11_109 Kleine Gete en Vloedgracht

Actie KGG - 3.4 Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Kleine Gete, waterlopen 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027 : 4B_B_0306
- Zie ook Actie KGG 4.12
- Deze actie omvat onder meer de deelprojecten (1) mogelijk aankoop van gronden aan de samenvloeiing van de Dormaalbeek en de Kleine Gete vanuit de verwervingssubsidie Strategisch project Getestreek (fasering met aankoop 1 in 2020 van +/- 4,5ha en mogelijkheid om in de toekomst tot 16ha te verwerven). Biedt kansen om een overstromingsgebied te creëren. (2) mogelijk aankoop van gronden langs de Kleine Gete in Linter (ter hoogte van de molen in Orsmaal) vanuit de verwervingssubsidie van het Strategisch project Getestreek. Biedt kansen om een contactzone tussen de kern en de rivier te creëren met betrekking tot recreatie en waterbeleving, natuur- en milieueducatie, en kansen om meer ruimte voor water te voorzien. Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek. Tot de scope van deze actie horen onder andere maatregelen inzake oeverzones.
- OWL code en naam: VL11_109 Kleine Gete

Actie KGG - 3.5 Uitvoering van de acties binnen Waterlandschap, deelgebied Getes, kaderend in Integraal Project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_I_0006

- Zie ook Actie KGG 4.8
- Deze actie omvat onder andere het herstellen en verbeteren van beekstructuur en het aanpassen van waterbeheer met deelprojecten als
 - Project Dormaalbeekvallei: onder andere het aankopen van een perceel van +/- 1ha langs de oever met mogelijkheid om rond beekstructuur en waterberging te werken
 - Deze deelprojecten worden integraal uitgevoerd, wat betekent dat ze in de praktijk meerdere win-win's in het integraal waterbeleid samen realiseren.
- OWL code en naam: VL05_106 Gete II en VL11_109 Kleine Gete

Actie KGG - 3.6 Aanleggen van een natuurlijk overstromingsgebied, inrichting van natuurlijke oeverzones, structuurherstel, hermeandering, waterkwantiteitsbeheer, natuurbehoud natuurlijke structuur in kader van Strategisch project Getestreek

- SGBP 2022-2027: 8A_E_0430
- Aanleggen van een natuurlijk overstromingsgebied (samenvloeiing Dormaalbeek - Kleine Gete) + inrichting van natuurlijke oeverzones en structuurherstel (Dormaalbeek) + aanleg van oeverzones en (her)meandering (Dormaalbeekvallei aan Panbrugge) + hermeandering, waterkwantiteitsbeheer, natuurbehoud, natuurlijke structuur (Kleine Gete) in kader van Strategisch project Getestreek
- OWL code en naam: VL11_109 Kleine Gete en L107_432 Dormaalbeek

De volgende acties (of althans onderdelen ervan) bevinden zich strikt genomen niet op de doelwaterlopen, maar worden toch behouden omdat de acties een impact kunnen hebben op de stroomafgelegen doellopen en de populaties die zich daarin bevinden. Zo werd in het Dijlebekken bijvoorbeeld aangetoond dat rivierdonderpad na een initiële stroomopwaartse uitzetting snel zichzelf instandhoudende populaties kan vormen en zich stroomafwaarts verspreiden. Deze snelle stroomafwaartse kolonisatie is wellicht te wijten aan larvale drift en afspoeling (Van Liefferinge et al., 2021).

Actie KGG - 3.7 Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Grote Gete, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0301
- Zie ook Actie KGG 4.10
- Deze actie omvat ondermeer de deelprojecten:
 - Structuurherstel aan Getepark Tienen (mogelijk aankoop van gronden aan de rand van de stad Tienen (langs de Grote Gete) vanuit de verwervingssubsidie Strategisch project Getestreek m.b.t. het uitbreiden van het stadsrandbos).
- Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek. Tot de scope van deze actie horen onder andere maatregelen omtrent creatie van oeverzones en het verder herstel natuurlijke waterbergingscapaciteit.
- OWL code en naam: VL11_107 Grote Gete en Borggracht

Actie KGG - 3.8 Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Grote Gete en Mene, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027 : 4B_B_0302
- Zie ook Actie KGG 4.11
- Deze actie omvat onder meer de deelprojecten/ deelacties:
 - Herwaardering Mene in bedrijventerrein Grijpenveld Tienen,
 - Structuurherstel en tegengaan verdroging in het Wissenbos in de vallei van de Grote Gete in Tienen,

- o Structuurherstel en tegengaan verdroging in de vallei van de Grote Gete in Linter en Zoutleeuw
- Tot de scope van deze actie horen maatregelen inzake het creëren van oeverzones en natuurlijke waterbergingscapaciteit.
- OWL code en naam: VL11_107 Grote Gete en Borggracht.

Actie KGG - 3.9 Aanleggen van gecontroleerde overstromingsgebieden in combinatie met maatregelen voor vernatting van de valleien en het aanleggen van zomer-winterbedden (Genovevabeek, Veldbeek, Kleine Beek)

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0353
- Aanleggen van gecontroleerde overstromingsgebieden in combinatie met maatregelen voor vernatting van de valleien en het aanleggen van zomer-winterbedden. Bij enkele projecten samenwerking met rioolbeheerder in functie van combineren buffervolumes (Genovevabeek, Veldbeek, Kleine Beek)
- OWL code en naam: L107_421 Genovevabeek

Actie KGG - 3.10 Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van Gete II, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0326
- Zie ook Actie KGG 4.13
- Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek Tot de scope van deze actie horen maatregelen inzake het opheffen van vismigratieknelpunten, verdroging, extensivering ruimingsbeheer, koolstofcaptatie, bevordering biodiversiteit, creatie van groenblauwe netwerken natuurlijke waterbergingscapaciteit
- OWL code en naam: VL05_106 Gete II

Actie KGG - 3.11 Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van Gete II, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0327
- In het samenvloeiingsgebied van de Melsterbeek, Graasbeek en Gete wordt de debietsverdeling tussen Melsterbeek en Graasbeek aangepast met het oog op een verbeterde hydromorfologische structuur van de waterlopen en vernatting van het valleigebied en het erkende natuurreservaat Aronst Hoek. Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek.
- OWL code en naam: VL05_106 Gete II

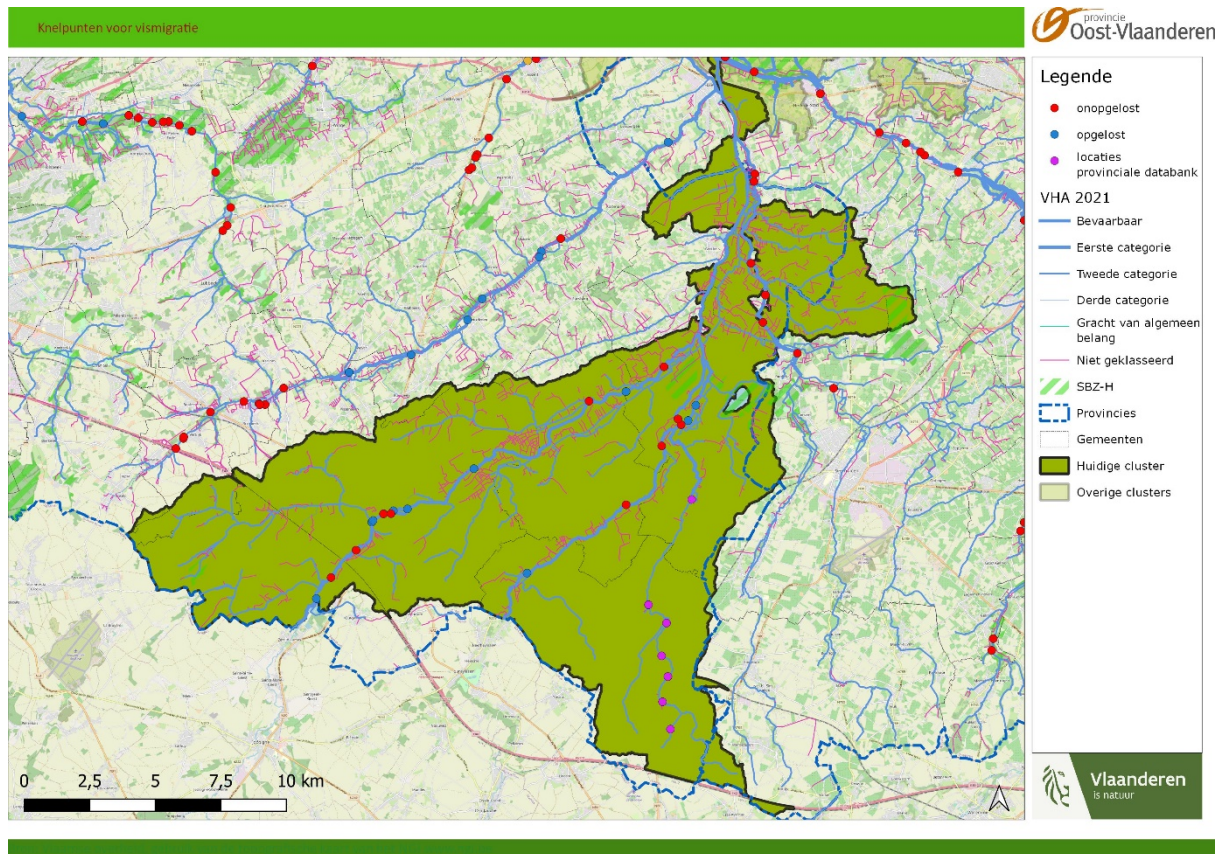
Actie KGG - 3.12 Openlegging van de Grote Gete ter hoogte van het Schip te Tienen

- SGBP 2022-2027: 8A_E_0432
- De stad Tienen heeft samen met de VMM een totaalplan ontwikkeld over de toekomst en vormtaal van de Grote Gete in het stadscentrum en ook daarbuiten. Onderdeel van dit plan en een van de eerste werken is de openlegging van de Grote Gete op het Schip, een pleintje in de stad.
- OWL code en naam: VL11_107 Grote Gete en Borggracht

Beschrijven van acties binnen strategie 4: Wegwerken van vismigratieknelpunten

Onderstaande kaart (Figuur 91) en tabel (Tabel 37) geven een overzicht van de vismigratieknelpunten op waterlopen die opgenomen zijn in de databank vismigratie binnen deze cluster. Dit is de meest recente export van deze databank en is de situatie eind 2020. Een nieuwe databank is in opbouw en wordt in de loop van 2023 online verwacht. Er konden sinds eind 2020 geen nieuwe gegevens aan de databank toegevoegd worden maar er zijn ondertussen wel enkele knelpunten weggewerkt (pers. comm. Maarten Van Aert, VMM). Op aangeven van de stuurgroep werden in samenwerking met de Provincie Vlaams-Brabant nog een aantal knelpunten die niet in de vismigratiedatabank zaten opgezocht (paarse bollen op kaart). Ook die info werd verwerkt.

Voor de bespreking van de knelpunten wordt voornamelijk gekeken naar de knelpunten op waterlopen waar één van de soorten aangegeven wordt voor te komen, waterlopen die als doelloop aangegeven werden of waterlopen waar actuele waarnemingen voor bestaan. Zijwaterlopen die in directe verbinding staan met een doelwaterloop kunnen een belangrijke rol spelen als toevluchtsoord bij calamiteiten/vervuiling. Het bespreken van de connectie tussen de zijwaterlopen en de doelwaterloop en/of de aanwezigheid van eventuele vismigratieknelpunten op deze zijwaterlopen valt buiten de doelstelling van deze actieplannen.

Figuur 91: Huidige en voormalige vismigratieknelpunten binnen de cluster Kleine en Grote Gete volgens de vismigratiedatabank met toevoeging van knelpunten door de Provincie Vlaams-Brabant (paarse bollen).

Tabel 37: Vismigratieknelpunten per waterlichaam die opgelost of nog op te lossen zijn volgens de vismigratiedatabank (versie eind 2020).

Afstroomzone	Regcode	Waterlichaam	Naam	Totaal vismigratieknelpunten	Opgeloste vismigratieknelpunten
Grote Gete + Borggracht	B4002	VL21_107	Grote Gete	11	7
	B4042	VL21_107	Borggracht	2	0
Kleine Gete + Vloedgracht	B4003	VL11_109	Kleine Gete	6	3
	B4093	VL11_109	Vloedgracht	2	0
Gete II	geen	geen	geen	geen	geen

In de Schoorbroekbeek en aan haar monding in de Grote Gete zijn geen knelpunten. Op de Grote Gete zelf zijn een zestal knelpunten (drie watermolens, twee stuwen, bodemplaat). Het wegwerken van vismigratieknelpunten op de Grote is één van de thema's van een actie uit het SGBP 2022-2027 (zie actie KGG – 4.10), maar de waterloop is er dus geen doelloop.

In het opwaartse stuk van de Kleine Gete bevindt zich één knelpunt, een watermolen (Gorismolen-Orsmolen). Deze molen vormt dus een knelpunt voor eventuele stroomopwaartse uitbreiding van de rivierdonderpadpopulatie vanuit de Dorpsbronbeek (pers. comm., Chris Van Liefveringhe). Op de hoofdwaterloop zit een betonnen vaste stuw drempel onder het molengebouw (pers. comm., Maarten Van Aert, VMM). Er is een bypass, maar die is maar beperkt watervoerend en mondt redelijk ver afwaarts de stuw in de Kleine Gete uit. Voor echte trekvis is de lokwerking alvast niet ideaal maar mogelijk wordt die in bepaalde omstandigheden toch door rivierdonderpad gebruikt (pers. comm., Maarten Van Aert, VMM). Een studie bureau is aangesteld om de verschillende pistes om het knelpunt weg te werken te onderzoeken en het meest haalbare concreet uit te werken. VMM verwacht daarna in de loop van 2023 te kunnen starten met de werken (zie actie KGG 4.1). Het wegwerken van dit knelpunt zal zinvol zijn voor betere genetische uitwisseling met de bovenstroomse populatie (pers. comm., Chris Van Liefveringhe, Provincie Antwerpen). Verder stroomafwaarts de Kleine Gete, tot aan de samenvloeiing met de Grote Gete, bevinden zich nog eens drie knelpunten (twee bodemplaten en een stuw).

Op de Dormaalbeek en de Beek der Zeven Bronnen zijn over hun volledige lengte geen knelpunten volgens de vismigratiedatabank. Op aangeven van de stuurgroep werd bij de Provincie toch navraag gedaan over eventuele knelpunten en werden er tussen de monding in de Kleine Gete en de samenvloeiing met de Beek der Zeven Bronnen zes (mogelijke) knelpunten gevonden op de Dormaalbeek (pers. comm. Mieke De Wilde/Peter Maris, Provincie Vlaams-Brabant). Het gaat daarbij voornamelijk om watermolens. Circa 3,5 km stroomopwaarts de Dormaalbaak vanaf de monding in de Kleine Gete vinden we de Vuurmolen terug. Hier bestaat al een bypass maar zou op termijn gemonitord moeten worden of die naar behoren functioneert (bv. of de lokstroom voldoende is) (zie actie KGG – 4.1). Ca. 4,5 km verder stroomopwaarts ligt de Pitsaermolen. Ook hier is een bypass aanwezig, maar er situeert zich ook in de bypass een knelpunt aan de monding. Voor de Pitsaermolen is een ontwerpstudie opgestart (zie actie KGG - 4.2 en 4.5). Iets verder passeert de beek de Molen van Attenhoven maar deze heeft geen constructies meer in de beek zelf. In deze regio moet wel opgelet worden met de waterspeeltuin in park De Beemden maar deze is in principe zo gebouwd dat geen knelpunten voor vismigratie

gevormd worden. In het centrum van Landen ligt langs een bypass de Molen van Rufferdinge. In het bijhorende park vormt onder andere een zeer lange overwelling onder de sportterreinen een vismigratieknelpunt. Voor deze zone is een masterplan in ontwikkeling vanuit de Stad Landen waarbij de beek normaalgezien weer in open bedding zal gelegd worden (zie actie KGG – 4.4). Vanaf dit punt tot aan de Beek der Zeven Bronnen is de Dormaalbeek ook doelloop. Recent zouden ter hoogte van taverne Rufferdinge bovendien al enkele rivierdonderpadjes gevangen zijn (pers. comm., Seger Van Mileghem, ANB). In de buurt van het centrum van Landen duikt de Dormaalbeek ook onder de spoorweg (lang zwart gat) wat door de Provincie als knelpunt gezien wordt. Op termijn kan hier een camera-onderzoek gepland worden om te weten hoe de passeerbaarheid in werkelijkheid is (zie actie 4.5). Aan de kerk van Walbets vinden we ten slotte de Molen van Bets terug. Langs deze molen is een bypass aanwezig via de waterloop Sint-Pietersbron maar deze zou tevens gemonitord moeten worden op effectiviteit (zie actie KGG – 4.2).

Op het stuk Dormaalbeek helemaal stroomopwaarts, dat geen doelloop is maar waar wel al rivierdonderpad uitgezet werd (zie strategie 7), is ook de Molen van Tultea gelegen. Ook dit knelpunt zit niet in de vismigratiedatabank. Net opwaarts ervan zijn in ieder geval ook nog enkele betonnen drempels aanwezig om een verval op te vangen vanuit een kapelletje aan de straat (pers. comm. Mieke De Wilde, Prov. Vlaams-Brabant).

Actie KGG - 4.1 Ontwerpstudie en wegwerken van het vismigratieknelpunt ter hoogte van de Gorismolen

- De Gorismolen (7161-040) is momenteel nog een vismigratieknelpunt (zie uitleg hierboven) maar het wegwerken ervan wordt gepland. VMM stelde Sweco aan om twee pistes voor het wegwerken verder te onderzoeken en de meest haalbare tot een concreet ontwerp uit te werken. De twee pistes zijn het verdrinken van het verval onder de molen door het plaatsen van een reeks bekkentrappen in de Kleine Gete afwaarts de molen en het verder optimaliseren van de bypass door debietverhoging en verbeteren van de lokwerking. De studie wordt verwacht tegen eind 2022, concrete uitvoering in de loop van 2023 (pers. comm. Maarten Van Aert, VMM).
- Deze molen ligt op het ruim gesitueerde gebied waar actie KGG – 4.7 betrekking op heeft.

Actie KGG - 4.2 Monitoren van de bestaande omleidingen

- Op de Dormaalbeek bestaan enkele omleidingen/bypassen waarvan niet geweten is of die naar behoren functioneren (Vuurmolen/Molen van Bets). Een monitoringsproject, nadat ook het vismigratieknelpunt aan de Pitsaermolen is aangepakt (zie actie KGG – 4.3), is een actie waar op lange termijn aan gedacht wordt door de Provincie Vlaams-Brabant. Zeker de monitoring van de bypass aan de Molen van Bets is interessant aangezien de Dormaalbeek hier doelloop is. Het monitoren van de andere bypasses is interessant om te weten of afgespoelde individuen van rivierdonderpad terug hun plaats kunnen gaan innemen stroomopwaarts.

Actie KGG - 4.3 Ontwerpstudie en wegwerken van het vismigratieknelpunt t.h.v. de Pitsaermolen

- Op de Dormaalbeek te Landen, net afwaarts het natuurgebied De Beemden, bevindt zich een voormalige watermolen (Molen van Pitsaer). Mogelijke oplossingen kunnen zowel het verwijderen van het bestaande verval zijn of het optimaliseren van de bestaande bypass (waar de laatste tientallen meter zijn ingebuisd en de monding zelf ook een verval heeft). Hiervoor werd een ontwerpstudie opgestart in februari

2022 voor Provincie Vlaams-Brabant. Wanneer er een effectieve uitvoering komt is nog niet bepaald.

- Het wegwerken van het vismigratieknelpunt aan de Pitsaermolen is een deelactie van actie KGG – 4.6.

Actie KGG - 4.4 Masterplan voor de omgeving van de Molen van Rufferdinge

- Vanuit de stad Landen is in de omgeving van de molen van Rufferdinge een masterplan in ontwikkeling waarbij de beek weer in open bedding gelegd zal worden en vismigratieknelpunten zoals overwelvingen dus weggewerkt zouden worden. Deze omgeving is doelloop voor rivierdonderpad en dus zeker interessant voor dit actieplan.

Actie KGG - 4.5 Camera-onderzoek in een doorgang onder de spoorweg (regio Filips de Goedelaan)

- Vanuit de Provincie is er bezorgdheid over de passeerbaarheid van de sifon waarin de Dormaalbeek onder de spoorweg in de omgeving van de Filips de Goedelaan duikt. Op termijn kan een camera-onderzoek uitsluitsel brengen over de passeerbaarheid.

Voor deze cluster zijn in het SGBP 2022-2027 verder nog algemeen geformuleerde acties met betrekking tot vismigratie te vinden, die zich volgens de ruime situering alvast deels op doellopen zouden bevinden.

Actie KGG - 4.6 Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Dormaalbeek, 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0300
- Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek. Tot de scope van deze actie behoort onder andere het opheffen van vismigratieknelpunten. Dit betreft onder andere een deelactie rond de visdoorgang van Pitsaer.
- OWL code en naam: L107_432 Dormaalbeek

Actie KGG - 4.7 Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Kleine Gete, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0305
- Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek. Tot de scope van deze actie behoort onder andere het opheffen van vismigratieknelpunten.
- OWL code en naam: VL11_109 Kleine Gete + Vloedgracht

Actie KGG - 4.8 Uitvoering van de acties binnen het project Waterlandschap, deelgebied Getes, kaderend in Integraal Project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_I_0006
- Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek. Tot de scope van deze actie behoort onder andere het opheffen van vismigratieknelpunten.
- OWL codes en namen: VL05_105 Gete I, VL05_106 Gete II, VL11_109 Kleine Gete+Vloedgracht, L111_1075 Melsterbeek L1, VL11_207 Melsterbeek I+II, VL21_107 Grote Gete+Borggracht

Algemeen geformuleerde acties uit het SGBP 2022-2027 met betrekking tot vismigratie buiten doellopen zijn:

Actie KGG - 4.9 Beek en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Dormaalbeek, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0299
- Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek. Tot de scope van deze actie behoort onder andere het opheffen van vismigratieknelpunten.
- OWL code en naam: L107_432 Dormaalbeek

Actie KGG - 4.10 Beek en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Grote Gete, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0301
- Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek. Tot de scope van deze actie behoort onder andere het opheffen van vismigratieknelpunten.
- OWL code en naam: VL21_107 Grote Gete + Borggracht

Actie KGG - 4.11 Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Grote Gete en Mene, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0302
- Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek. Tot de scope van deze actie behoort onder andere het opheffen van vismigratieknelpunten.
- OWL code en naam: VL21_107 Grote Gete + Borggracht

Actie KGG - 4.12 Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Kleine Gete, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0306
- Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek. Tot de scope van deze actie behoort onder andere het opheffen van vismigratieknelpunten.
- OWL code en naam: VL11_109 Kleine Gete + Vloedgracht

Actie KGG - 4.13 Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van Gete II, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek

- SGBP 2022-2027: 4B_B_0326
- Deze actie kadert in het integraal project Getes-Melsterbeek. Tot de scope van deze actie behoort onder andere het opheffen van vismigratieknelpunten.
- OWL code en naam: VL05_105 Gete II

Beschrijven van acties binnen strategie 5: Afstemmen van het waterloopbeheer

De meeste waterlopen binnen deze cluster liggen in het werkingsgebied van één van de vijf aanwezige wateringen: De Mene, De Natte Nest, Grote Gete, Kleine Gete en Sint-Truiden.

Het leeuwendeel van deze cluster bevindt zich op Vlaams-Brabants grondgebied. De cluster ligt voor een klein deel ook nog in de provincie Limburg (gemeenten Herk-De-Stad, Halen en Nieuwerkerken). Op een stuk van de Winterbeek na, liggen alle waterlopen op grondgebied Limburg binnen het werkingsgebied van watering Sint-Truiden. Watering Sint-Truiden onderhoudt bewust grachten die geen grote gebieden afwateren zo weinig mogelijk. Zij merken echter op dat bij achterstallig beheer het na verloop van tijd lastig is om alsnog beheer uit te voeren omdat zij geen toegang meer krijgen tot de waterloop.

Watering De Mene in het zuidoosten van de cluster geeft aan een deel van de trajecten manueel te ruimen en een ander deel van de waterlopen extensief te beheren. Een overzicht van deze trajecten wordt gegeven in onderstaande Tabel 38 en Tabel 39. Er wordt ook al samengewerkt met Natuurpunt om bepaalde trajecten extensiever te beheren.

Provincie Limburg stemt het beheer van waterlopen af met Natuurpunt en voert vrijwel nooit slibruiming uit. De algemene tendens is om zo extensief mogelijk te beheren en bij te sturen waar nodig. Waterlopen worden in vakken ingedeeld en per vak wordt nagegaan welk beheer noodzakelijk is. In de trajecten die door dorpskernen lopen wordt een zomermaaiing uitgevoerd om bodemkruiden te verwijderen, maar buiten de dorpskernen wordt dit vermeden.

Provincie Vlaams-Brabant voert over het algemeen een extensief beheer van waterlopen. Er is op vraag een gedetailleerd overzicht beschikbaar bij de provincie over welk beheer op welk traject wordt uitgevoerd. Standaard wordt niet geruimd noch gemaaid in natuurgebieden, tenzij dit op aanvraag van de lokale beheerders gebeurt. Dit laatste is bijvoorbeeld het geval in gebieden waar kalkrijke kwel belangrijk is (bv. voor orchideeën) en het beter is om het regenwater sneller af te voeren, of waar een aanvoer van vervuild water zeker niet mag overstromen in het natuurgebied (pers. comm. Mieke De Wilde, Prov. Vlaams-Brabant). Wanneer herstelwerken aan oevers nodig zijn worden die tegenwoordig op een natuurtechnische methode aangepakt, het gebruik van schanskorven wordt vermeden en wanneer dit toch noodzakelijk is door bv. plaatsgebrek, worden deze afgedekt met een aardlaag en kokosmat (pers. comm. Hendrik Vanstechelman, Prov. Vlaams-Brabant).

De VMM geeft aan dat er geen oeverzones afgebakend zijn, maar er zijn wel heel wat zones met extensief beheer via beheerovereenkomsten. Die overeenkomsten zullen in de toekomst afgeschaft worden, maar het extensieve beheer zal wellicht blijven gezien de percelen niet intensief beheerd worden tot tegen de beekrand. Vaak zijn deze zones bebost. Slibruiming gebeurt vrijwel nergens meer in het Demerbekken en zeker niet op de doelwaterlopen (pers. comm. Jeroen Janssen, VMM).

Tabel 38: Overzicht van trajecten binnen het werkingsgebied van de watering De Mene waar manuele onderhoudswerken worden uitgevoerd.

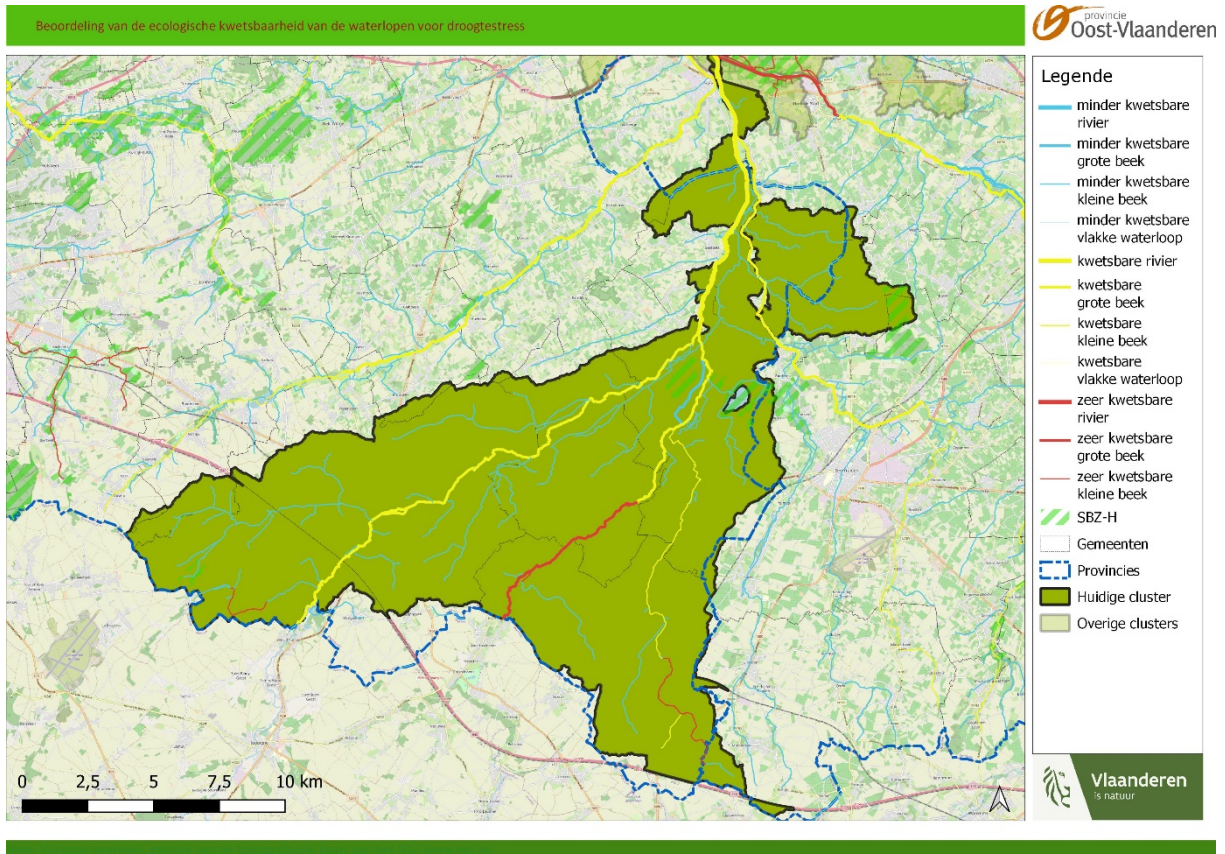
Waterloop	Nummer	Categorie	Gemeente	Beschrijving
Mene	4043	2 ^{de}	Tienen	Vanaf perceel Tienen 2Afd, sectie F, 246K tot aan de Esperantolaan
Mene	4043	2 ^{de}	Tienen (Oorbeek)	Tussen E40 en Menebeekweg

Mene	4043	2 ^{de}	Hoegaarden (Hoksem)	SO E40 tot aan perceel Hoegaarden 1Afd, sectie A, 424A
Mene	4043	2 ^{de}	Hoegaarden (Meldert)	Molenstraat 24
Mene	4043	2 ^{de}	Hoegaarden (Meldert)	Molenstraat 10, 16 en 18
Mene	4043	2 ^{de}	Hoegaarden (Meldert)	St - Ermelindisstraat 1-5 tot aan Moerasstraat 5
Mene	4043	2 ^{de}	Hoegaarden (Meldert)	SO Overhemstraat tot Meerstraat
Mene 2 ^{de} arm	4055	2 ^{de}	Hoegaarden (Meldert)	Keulenstraat 20
Mene 2 ^{de} arm	4055	2 ^{de}	Hoegaarden (Meldert)	tussen Bosbergstraat en St-Laurentiusstraat
Mene 2 ^{de} arm	4055	2 ^{de}	Hoegaarden (Meldert)	SA perceel Hoegaarden 2Afd/Meldert, sectie A 493 B tot aan monding in Mene r 4043
Klein Overlaar	4059		Hoegaarden	tussen Klein Overlaar en de zijtak van de Kloosterstraat
Schoorbroekbeek	4060		Hoegaarden	SA Vroentestraat 62 tot monding
Jordaan	4050		Boutersem (Willebringen)	SA monding Rottebeek en Doornstraat
B4052			Hoegaarden (Meldert)	Tussen Babelomstraat 10 en perceel Hoegaarden 2Afd/Meldert, sectie A, 194
B4052			Hoegaarden (Meldert)	Tussen monding WMHOE-09 en monding in De Jordaan
Kleinbeek	4044		Tienen (Kumtich)	Tussen WMTIE-15 en perceel Tienen 7 Afd/Kumtich, sectie D, 167A
Kleinbeek	4044		Tienen	SO perceel Tienen 2 Afd, sectie F, 8C
Centerbeek	4045		Tienen (Kumtich)	SO Lisstraat tot Maalderijweg
Gallicbeek	4057		Tienen (Bost)	Tussen Invalsweg en Gallicstraat

Tabel 39: Overzicht van extensief beheerde trajecten binnen het werkingsgebied van de watering De Mene

Waterloop	Nummer	Categorie	Gemeente	Beschrijving
Mene	4043 en 4055	2 ^{de}	Hoegaarden (Meldert)	Molenstraat
Mene		2 ^{de}	Tienen (Oorbeek)	SA Menebeekweg
Mene	4055	2 ^{de}	Hoegaarden (Meldert)	SO Bosbergstraat, SO Keulenstraat
Jordaan	4050	2 ^{de} en niet gerangschikt		volledig
Fonteinbeek	4053	2 ^{de}	Boutersem (Willebringen)	Domstraat

Bosbeek	4051	2 ^{de}	Boutersem (Willebringen)	Persstraat
WMHOE-15		niet gerangschikt	Hoegaarden (Hoksem)	Hoegaarden 1Afd, sectie N, 319B

Figuur 92: Ecologische kwetsbaarheidskaart droogte van de waterlopen binnen de cluster Kleine en Grote Gete.

Binnen deze cluster zijn een aantal waterlopen ingekleurd als ecologisch zeer kwetsbare waterlopen op het vlak van droogtegevoeligheid (Figuur 92). Dit betekent dat het jaarrond verboden is om water te onttrekken uit deze beken. Hier gaat het om de Beek Der Zeven Bronnen op grondgebied Landen, de Dormaalbeek vanaf de monding van deze Beek Der Zeven Bronnen tot waar de 2 armen van de Dormaalbeek terug samenkomen, de benedenloop van de Waarbeek en Bypass Waarbeek en de Kleine Gete (inclusief Kleine Gete – Molenarm) vanaf de taalgrens tot aan de monding van de Dorpbronbeek. De overige trajecten van de Dormaalbeek en de Kleine Gete en de volledige Grote Gete, Borggracht, en Gete zijn ecologisch kwetsbaar voor droogte. De overige waterlopen en trajecten werden gekarteerd als minder kwetsbaar voor droogte.

Het is dan ook, zeker in kader van klimaatverandering, belangrijk om de droogteproblematiek in Vlaanderen aan te pakken en verdroging te vermijden.

Bij droogte worden bodemmaaiingen door VMM in principe uitgesteld tot wanneer de droogteperiode voorbij is. Binnen deze cluster zijn echter sowieso geen bodemmaaiingen in de zomer voorzien.

Actie KGG - 5.1: (Verder) Inzetten op visreddingen bij werkzaamheden in de bedding van de doelwaterlopen (zoals maaien, ruiming, ...).

Actie KGG - 5.2: Vermijden van zomermaai beurten waar mogelijk en noodzakelijke ruimingen via patroonruimingen uitvoeren.

Actie KGG - 5.3: Onderzoeken hoe impact van grondwateronttrekkingen op droogtegevoelige kwetsbare doelwaterlopen kan gemitigeerd worden.

- In deze cluster is op bepaalde waterlopen een permanent captatieverbod van kracht (ecologisch zeer kwetsbare waterlopen), maar ook andere waterlopen zijn kwetsbaar bij droogte. Er zijn echter geen aanvullende bepalingen voor grondwateronttrekkingen in de zones met captatieverboden.
- Grootschalige onttrekking van grondwater dat de waterlopen in normale omstandigheden zou voeden, kan een invloed hebben op de waterstand in die waterlopen. In kaart brengen van de grondwateronttrekkingen en de vergunde debieten in die zones kan een eerste stap zijn in de zoektocht naar droogtemitigerende maatregelen in het stroomgebied.
- De adviesgroep "Droogte" van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid is hiervoor het best geplaatst.

Actie KGG - 5.4: Toepassen van natuurtechnische methodes in geval van herstelwerken aan oevers.

- Vermijden van het gebruik van schanskorven en totale beschoeiing én zet in op natuurlijke structuurelementen.
- Bij gebrek aan natuurlijke structuurelementen kan het soms zijn dat de stenen in schanskorven net een meerwaarde bieden voor onder andere rivierdonderpad door een geschikt microhabitat te creëren bij gebrek aan beter. Een natuurlijke waterloop met pool-riffle patroon, holle oevers en veel dood hout en de natuurlijke dynamiek is op zich veel interessanter voor het beekecosysteem en dus, naast vele andere (vis)soorten, ook beter voor rivierdonderpad.
- Afkalvende oevers versterken door aanplanting van wilgen en/of zwarte els kan ook een bijkomend voordeel geven op vlak van structuurkwaliteit. Aanplanting gebeurt idealiter in overleg met de aangelanden.

Actie KGG - 5.5: Onderzoeken welke instrumenten mogelijk zijn om niet-gerangschikte waterlopen met actueel voorkomen en/of doelstellingen te beschermen tegen watercaptatie.

- De huidige regelgeving omtrent captatieverboden is enkel van toepassing op gerangschikte onbevaarbare waterlopen. Er zijn echter ook een aantal niet-gerangschikte waterlopen waarop actueel voorkomen of doelstellingen voor beekprik, kleine modderkruiper of rivierdonderpad liggen, maar waar dus geen beperkingen rond wateronttrekking opgelegd kunnen worden. In deze cluster gaat het over de Dropbronbeek en de Deysbeek.

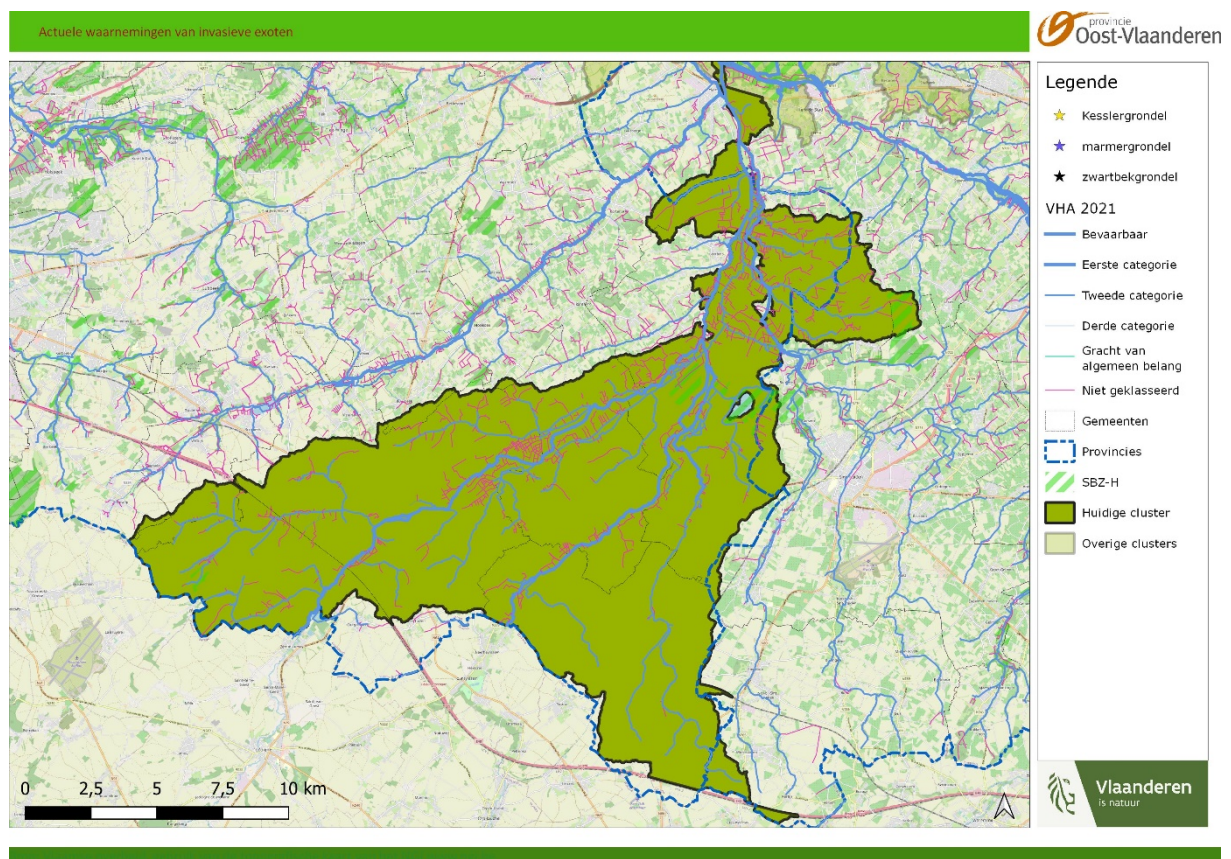
Bij het plaatsen van stuwen in waterlopen, zoals bijvoorbeeld tegen droogte, zijn er nog twee belangrijke aandachtspunten. Het meest voor de hand liggende is dat een stuw gewoonlijk een nieuw vismigratieknelpunt vormt. Daarnaast is het echter ook zo dat het plaatsen van een stuw de kinetiek van een waterloop danig kan veranderen wat nefast is voor stroomminnende soorten. Het is belangrijk om vismigratiemogelijkheden en kinetiek in natuurlijke en gerangschikte waterlopen zo goed mogelijk te beschermen. Wanneer hierop toch een stuw nodig is, dient deze vispasseerbaar aangelegd te worden. De voorkeur gaat uit naar relatief natuurlijke constructies met dood hout of vispasseerbare drempeltjes waardoor de dynamiek van de waterloop minder wordt aangepast.

De maatregelen die besproken worden bij strategie 3 over structuurherstel dragen veelal ook bij aan het tegengaan van de verdroging.

Beschrijven van acties binnen strategie 6: Beheer van invasieve exoten

In eerste instantie wordt er gefocust op het voorkomen van een aantal invasieve uitheemse vissoorten gezien deze rechtstreeks concurrentie kunnen aangaan met de doelsoorten of hiermee kunnen hybridiseren. Het gaat om zwartbekgrondel, kesslergrondel en marm grondel. Binnen deze cluster komen deze soorten momenteel niet voor (Figuur 93). Tevens komen deze invasieve exoten ook niet voor in de waterlopen grenzend aan de cluster waardoor er weinig kans bestaat dat deze via natuurlijke migratie binnen deze cluster terecht komen. Wel dient er aandacht besteed te worden aan eventuele introductie via de mens.

Naast de aanwezigheid van uitheemse vissen is ook de verspreiding van uitheemse rivierkreeften, Chinese wolhandkrab en Amerikaanse stierkikker in kaart gebracht, dit omdat men uit de literatuur weet dat deze soorten een negatieve invloed kunnen hebben op de biodiversiteit en in het bijzonder op deze inheemse doelsoorten. De bovengenoemde soorten werden niet aangetroffen in de cluster van de Gete. Er is echter wel sporadisch melding van Chinese wolhandkrab binnen de cluster (pers. comm. Chris Van Liefferinge, Prov. Antwerpen). Hierdoor zou ook binnen deze cluster de installatie van een krabbensleuf mee in overweging kunnen genomen worden. Daarnaast willen we de aandacht vestigen op het belang van natuurlijke en biodiverse aquatische ecosystemen aangezien deze een bufferende werking hebben tegen de introductie of verspreiding van exotische soorten.

Figuur 93: Actuele vondsten van invasieve uitheemse grondelsoorten binnen de cluster Kleine en Grote Gete.

Actie KGG – 6.1 Plaatsen van een krabbensleuf op de Gete

- Deze actie stelt de aanleg voor van een krabbensleuf om migratie van krabben te onderbreken en hun aantallen te reduceren.

- De doelstelling is om beschadiging van macrofyten en macro-invertebraten door de invasieve Chinese wolhandkrab tegen te gaan.

Beschrijven van acties binnen strategie 7: Herintroductie

De oorspronkelijke populatie rivierdonderpad bevond zich in de Dorpbronbeek in Linter. Sinds 2008 werd er een herintroductie- en translocatieprogramma opgestart ter bescherming van deze populatie en om een verlies aan genetische variabiliteit tegen te gaan (Van Liefvering et al., 2021). Op deze manier werd ook getracht de doelen uit de Habitatrichtlijn te halen (Van Liefvering et al., 2021). Dit programma verliep gefaseerd in tijd en over verschillende locaties, in functie van risicospreiding (zie onder). Opvolging gebeurde jaarlijks voor een periode van 10 jaar en de aanwezigheid van rivierdonderpad op de uitgezette locaties werd telkens bevestigd. De populaties vertoonden keer op keer goede overleving, groei en kweek waardoor zichzelf onderhoudende populaties werden verkregen (pers. comm. Chris Van Liefvering, Prov. Antwerpen).

- Beek der Zeven Bronnen en Molenbeek/Dormaalbeek (Cl. Gregoirestraat) (Landen) - 2008/2009
- Schoorbroekbeek (Hoegaarden) - 2010/2011 (Molenbeek/Dormaalbeek 2018)
- Waarbeek-Deysbeek in Ezemaal (Landen) - 2012/2014/2015
- Dorpbronbeek (versterking lokale populatie) - 2017

De Waarbeek-Deysbeek, Schoorbroekbeek en Beek der Zeven Bronnen zijn inderdaad waterlopen waar rivierdonderpad aangegeven wordt voor te komen en waar tevens verschillende actuele waarnemingen terug te vinden zijn. Ook in de Dorpbronbeek werd rivierdonderpad bij afvissingen (buiten de geraadpleegde databanken) tussen 2008 en 2021 aangetroffen (deel afwaarts Witte Bomendreef tot boven Waterkerskwekerij). Het stukje bovenloop van de Dormaalbeek waar vanaf de monding van de Zevenbronnebeek tot ongeveer aan de Waasmontstraat rivierdonderpadden werden uitgezet is niet aangegeven als loop waar de soort voorkomt of als doelloop maar situeert zich wel vlakbij dergelijke stukken van de Beek der Zeven Bronnen.

In de Dorpbronbeek werd de aanwezige populatie minstens één keer versterkt door uitzetting met nakomelingen van de lokale (oorspronkelijke) populatie (pers. comm. Chris Van Liefvering, Prov. Antwerpen).

Overzicht van het actieplan voor de cluster *Kleine en Grote Gete*

Vele acties van dit SBP zijn te beschouwen als concretisering en prioriteringen van acties die opgenomen en gebudgetteerd zijn in de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027. In de kolom 'Link met SGBP' wordt het nummer vermeld van de SGBP-actie(s) waaronder de betrokken SBP-actie ressorteert. Wanneer het om een nieuwe actie gaat die nog niet in het SGBP staat, blijft deze kolom leeg. In de kolom 'Financiering' wordt verduidelijkt welk(e) budget(ten) word(t)(en) aangesproken voor de financiering van de SBP-actie.

Actienr.	Actietitel	Link met SGBP	Verantwoordelijke(n)	Andere betrokkenen	Financiering
KGG - 1.1	Saneren van de prioritaire overstorten binnen deze cluster		Aquafin, Riobra		
KGG - 1.2	Uitvoeren van de opgedragen bovengemeentelijke en gemeentelijke rioleringsprojecten binnen deze cluster	7B_I_0025, 7B_064, 7B_J_0016, 7B_I_0026	Aquafin, Landen		
KGG - 1.3	Uitvoering GUP-projecten met prioriteit 1 voor het bekken van de Demer	7B_I_0081 (Overblijvend van eerder SGBP)	Landen (Privé)		
KGG - 1.4	Aanleggen van de prioritaire IBA's binnen deze cluster		Aquafin, RioBra, Landen, Linter		
KGG - 1.5	Beek- en valleierstel voor het afstroomgebied van de Kleine Gete, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0305	Polder en/of Wateringen: Watering De Kleine Gete	Regionaal Landschap Zuid-Hageland, Bekkensecretariaat Demerbekken	Financiering van alle acties in wateringengebied is niet voorzien. De wateringen kunnen hiervoor beroep doen op het subsidiëeringsbesluit van VMM
KGG - 2.1	Beek- en valleierstel voor het afstroomgebied van de Kleine Gete, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0305	Polder en/of Wateringen: Watering De Kleine Gete		Financiering van alle acties in wateringengebied is niet voorzien. De wateringen kunnen hiervoor beroep doen op het subsidiëeringsbesluit van VMM
KGG - 2.2	Uitvoering van de acties binnen Waterlandschap, deelgebied Getes, kaderend in Integraal Project Getes-Melsterbeek	4B_I_0006	Regionaal Landschap Zuid-Hageland	Lokale landbouwers	Regionaal Landschap : Zuid-Hageland
KGG - 2.3	Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in afstroomgebied van de Mene en de Schoorbroekbeek	8B_A_0145	Alle Gemeenten	Lokale landbouwers	EU financiering : Plattelandsontwikkeling; Vlaamse overheid : Departement Omgeving; Vlaamse overheid :

					Vlaamse Landmaatschappij (VLM); Alle Gemeenten
KGG - 2.4	Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in afstroomgebied van de St-Odulphusbeek, de Dormaalbeek en de Kleine Gete + Vloedgracht	8B_A_0150	Alle Gemeenten	Lokale landbouwers	EU financiering : Plattelandsontwikkeling; Vlaamse overheid : Departement Omgeving; Vlaamse overheid : Vlaamse Landmaatschappij (VLM); Alle Gemeenten
KGG - 2.7	Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in afstroomgebied van de St-Odulphusbeek, de Dormaalbeek en de Kleine Gete + Vloedgracht	8B_A_0150	Alle Gemeenten	Lokale landbouwers	EU financiering : Plattelandsontwikkeling; Vlaamse overheid : Departement Omgeving; Vlaamse overheid : Vlaamse Landmaatschappij (VLM); Alle Gemeenten
KGG - 3.1	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Dormaalbeek, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0299	Vlaamse Milieumaatschappij		investeringsbudget Vlaamse Milieumaatschappij
KGG - 3.2	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Dormaalbeek, 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0300	Watering De Kleine Gete	Vlaamse Milieumaatschappij	Provincie Vlaams-Brabant voorziet geen financiering van acties in wateringengebied. De watering en kunnen hiervoor beroep doen op het subsidiëeringsbesluit van VMM.
KGG - 3.3	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Kleine Gete, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0305	Watering De Kleine Gete	Agentschap voor Natuur en Bos	Provincie Vlaams-Brabant voorziet geen financiering van acties in wateringengebied. De watering en kunnen hiervoor beroep doen op het subsidiëeringsbesluit van VMM.
KGG - 3.4	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Kleine Gete, waterlopen 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0306	Vlaamse Milieumaatschappij	Agentschap voor Natuur en Bos	Vlaamse Milieumaatschappij
KGG - 3.5	Uitvoering van de acties binnen Waterlandschap, deelgebied Getes, kaderend in Integraal Project Getes-Melsterbeek	4B_I_0006	Regionaal Landschap Zuid-Hageland	Agentschap voor Natuur en Bos, lokale landbouwers	Regionaal Landschap Zuid-Hageland, budget Water-Landschap

KGG - 3.6	Aanleggen van een natuurlijk overstromingsgebied, inrichting van natuurlijke oeverzones, structuurherstel hermeandering, waterkwantiteitsbeheer, natuurbehoud, natuurlijke structuur in kader van Strategisch project Getestreek	8A_E_0430	Provincie Vlaams-Brabant	Agentschap voor Natuur en Bos	Provincie Vlaams-Brabant
KGG - 3.7	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Grote Gete, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0301	Vlaamse Milieumaatschappij	Agentschap voor Natuur en Bos, provincie Vlaams Brabant	Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij
KGG - 3.8	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Grote Gete en Mene, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0302	Watering De Mene, Watering De Grote Gete	Agentschap voor Natuur en Bos	Provincie Vlaams-Brabant voorziet geen financiering van acties in wateringengebied. De wateringengedebied. De wateringengedebied kunnen hiervoor beroep doen op het subsidiëingsbesluit van VMM.
KGG - 3.9	Aanleggen van gecontroleerde overstromingsgebieden in combinatie met maatregelen voor vernatting van de valleien en het aanleggen van zomer-winterbedden (Genovevabeek, Veldbeek, Kleine Beek)	4B_B_0353	Provincie Vlaams-Brabant	Agentschap voor Natuur en Bos	investeringsbudget Provincie Vlaams-Brabant
KGG - 3.10	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van Gete II, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0326	Provincie Vlaams-Brabant	Agentschap voor Natuur en Bos	investeringsbudget Provincie Vlaams-Brabant
KGG - 3.11	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van Gete II, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0327	Vlaamse Milieumaatschappij	Agentschap voor Natuur en Bos	investeringsbudget Vlaamse Milieumaatschappij
KGG - 3.12	Openlegging van de Grote Gete ter hoogte van het Schip te Tienen	8A_E_0432	Vlaamse Milieumaatschappij	Agentschap voor Natuur en Bos	investeringsbudget Vlaamse Milieumaatschappij (Budget: VV035-Groenblauwe infrastructuur - waterlopen)
KGG - 4.1	Ontwerpstudie en wegwerken van het vismigratieknelpunt t.h.v. de Gorismolen	geen	Vlaamse Milieumaatschappij	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Vlaamse Milieumaatschappij
KGG - 4.2	Monitoren van de bestaande omleidingen	geen	Provincie Vlaams-Brabant	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Provincie Vlaams-Brabant
KGG - 4.3	Ontwerpstudie en wegwerken van het vismigratieknelpunt t.h.v. de Pitsaermolen	geen	Provincie Vlaams-Brabant	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Provincie Vlaams-Brabant

KGG - 4.4	Masterplan voor de omgeving van de Molen van Rufferdinge	geen	Stad Landen	Agentschap voor Natuur en Bos	Stad Landen
KGG - 4.5	Camera-onderzoek in een doorgang onder de spoorweg (regio Filips de Goedelaan)	geen	Provincie Vlaams-Brabant	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Provincie Vlaams-Brabant
KGG - 4.6	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Dormaalbeek, 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0300	Polder en/of Wateringen: Watering De Kleine Gete	Provincie Vlaams-Brabant, Agentschap voor Natuur en Bos	Subsidiebesluit Polders en Wateringen
KGG - 4.7	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Kleine Gete, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0305	Polder en/of Wateringen: Watering De Kleine Gete	Provincie Vlaams-Brabant, Agentschap voor Natuur en Bos	Subsidiebesluit Polders en Wateringen
KGG - 4.8	Uitvoering van de acties binnen het project Waterlandschap, deelgebied Getes, kaderend in Integraal Project Getes-Melsterbeek	4B_I_0006	Regionaal Landschap Zuid-Hageland	Agentschap voor Natuur en Bos, lokale landbouwers	Budget Water-Land-Schap
KGG - 4.9	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Dormaelbeek, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0299	Vlaamse Milieumaatschappij	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Vlaamse Milieumaatschappij
KGG - 4.10	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Grote Gete, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0301	Vlaamse Milieumaatschappij	Agentschap voor Natuur en Bos	Vlaamse Milieumaatschappij (Opm. budget: VV035-Groenblauwe infrastructuur – waterlopen)
KGG - 4.11	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Grote Gete en Mene, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0302	Polder en/of Wateringen: Watering De Mene, Polder en/of Wateringen: Watering De Grote Gete	Provincie Vlaams-Brabant, Agentschap voor Natuur en Bos	Subsidiebesluit Polders en Wateringen
KGG - 4.12	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Kleine Gete, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0306	Vlaamse Milieumaatschappij	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Vlaamse Milieumaatschappij
KGG - 4.13	Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van Gete II, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek	4B_B_0326	Provincie Vlaams-Brabant	Agentschap voor Natuur en Bos	Investeringsbudget Provincie Vlaams-Brabant

KGG - 5.1	(Verder) Inzetten op visreddingen bij werkzaamheden in de bedding van de doelwaterlopen (zoals maaien, ruiming, ...).	Watering De Mene, Watering de Natte Neste, Watering Grote Gete, Watering Kleine Gete, Watering Sint-Truiden, Provincie Vlaams Brabant, Provincie Limburg, Vlaamse Milieumaatschappij		onderhoudsbudget waterloopbeheerders, visserijfonds
KGG - 5.2	Vermijden zomermaai beurten waar mogelijk en noodzakelijke ruiming via patroonruiming uitvoeren.	Watering De Mene, Watering de Natte Neste, Watering Grote Gete, Watering Kleine Gete, Watering Sint-Truiden, Provincie Vlaams Brabant, Provincie Limburg, Vlaamse Milieumaatschappij	Aanpalende landbouwers	onderhoudsbudget waterloopbeheerders
KGG - 5.3	Onderzoeken hoe impact van grondwateronttrekking op droogtegevoelige kwetsbare doelwaterlopen kan gemitigeerd worden.	Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid en hun adviesgroep "droogte"	Lokale landbouwers	
KGG - 5.4	Toepassen van natuurtechnische methodes in geval van herstelwerken aan oevers.	Watering De Mene, Watering de Natte Neste, Watering Grote Gete, Watering Kleine Gete, Watering Sint-Truiden, Provincie Vlaams Brabant, Provincie Limburg, Vlaamse Milieumaatschappij		onderhoudsbudget waterloopbeheerders
KGG - 5.5	Onderzoeken welke instrumenten mogelijk zijn om niet-geklasseerde waterlopen met actueel voorkomen en/of doelstellingen te beschermen tegen watercaptatie.	Watering De Kleine Gete, Provincie Vlaams Brabant	Lokale landbouwers	
KGG - 6.1	Plaatsen van een krabbensleuf op de Gete	Vlaamse Milieumaatschappij		